

Ondersteuning voor jonge gezinnen in Molenbeek

Blauwdruk voor toegankelijke
preventieve gezinsondersteuning

Simonne Vandewaerde
Kristien Nys

**Kenniscentrum
Gezinswetenschappen**

Colofon

Referentie	Vandewaerde, S. & Nys, K. (2022). Ondersteuning voor jonge gezinnen in Molenbeek. Blauwdruk voor toegankelijke preventieve gezinsondersteuning. Schaarbeek: Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee).
Onderzoeksteam	Simonne Vandewaerde en Kristien Nys Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee)s
Partners	Vlaamse Gemeenschapscommissie Huis van het Kind Brussel Lokale en Brusselbrede beleids- en werkveldactoren
Contact	Odisee - Kenniscentrum Gezinswetenschappen Huart Hamoiriaan 136, 1030 Schaarbeek 02-240 68 40 www.kcgezinswetenschappen.be kcgezinswetenschappen@odisee.be

Inhoudstafel

1	Inleiding.....	4
2	Naar versterkte samenwerking en versterkt aanbod in 6 stappen	9
2.1	Stap 1: Introductie van het voorstel van plan van aanpak.....	10
2.2	Stap 2: Opmaak PGO-wijkkaart(en).....	10
2.3	Stap 3: Netwerk en aanbod versterken via ‘Huis van het Kind On Tour’	12
2.4	Stap 4: Doorontwikkeling van het basisaanbod in functies en thema’s op maat van de noden in de drie wijken.....	13
2.5	Stap 5: Experimenteren, evalueren en verder afstemmen	14
2.6	Stap 6: Verduurzamen van het versterkt netwerk en basisaanbod.....	14
3	Lessons learned	16
3.1	Van aanbods specifieke ‘lessons learned’ naar wegwijzers voor ruimere toepassing	16
3.2	Werven waar nog werk aan is	24
3.3	Samenvattende wegwijzers	26
	Werk samen met de lokale overheid	28
	Werk nabij	31
	Werk aanklappend	31
	Werk invoegend: vindplaats – cultuur- en taalsensitief	31
	Werk gedifferentieerd: in uitvoering en bekendmaking	34
4	Tot slot.....	37
5	Dankwoord	40
6	Literatuur en inspiratiebronnen.....	41
7	Bijlagen	43
	Bijlage 1: Stappenplan bepaling prioritaire wijken Brussel	44
	Bijlage 2: Voorbeeld uitnodiging ‘Huis van het Kind On Tour’.....	46
	Bijlage 3: Flyers ouderschapsateliers	47

1 Inleiding

Het traject dat we in dit rapport beschrijven, is ingebed in de opdracht van de entiteit Gezin van de Vlaamse Gemeenschapscommissie en de opdracht van het Huis van het Kind Brussel. Beiden zetten in op kwaliteitsvolle ondersteuning van gezinnen en (lokale) samenwerkingsverbanden (zie o.a. www.vgc.be/wat-biedt-n-brussel/gezin; www.huisvanhetkindbrussel.be):

Wat is een huis van het kind?

In een Huis van het Kind kan je terecht met al je vragen over kinderen en jongeren grootbrengen. Je krijgt info en advies over zwangerschap, geboorte, zorgen voor baby's en peuters, kinderen opvoeden ... Je kan er ook spelen met je kind en andere ouders ontmoeten.

Opvoeden, je staat er niet alleen voor!

Er zijn tal van organisaties in de stad die jou kunnen ondersteunen op belangrijke momenten, zoals bij zwangerschap, geboorte of als je kind naar kinderopvang of school gaat.

Op deze website kan je informatie vinden over het aanbod van tal van Brusselse organisaties en diensten die samenwerken als één netwerk in jouw buurt.

In 2018-2019 voerden we, in opdracht van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC), het onderzoek '[Geïntegreerde gezinsondersteuning voor \(toekomstige\) ouders en hun jonge kinderen in Brussel](#)' uit. De VGC wilde zicht krijgen op de drempels van de in- en doorstroom naar Nederlandstalige gezinsondersteunende initiatieven in Brussel, én hoe die drempels weggewerkt kunnen worden. Vanuit de bevindingen formuleerden we conclusies en aanbevelingen op beleid- en werkveldniveau.

De onderzoeksbevindingen van dat onderzoek kregen daarenboven een vertaalslag naar een **plan van aanpak** voor de versterking van de instroom en doorstroom in het preventief gezinsondersteunend (PGO) landschap op wijkniveau (zie Figuur 1). Daarbij aansluitend kregen we van de VGC de opdracht om over een looptijd van 2 jaar (jan. 2020- dec. 2021) met het Huis van het Kind (HvhK), hun partners en andere actoren aan de slag te gaan om de samenwerking en het aanbod te versterken.

Figuur 1: Van onderzoek naar een vertaalslag in en met de praktijk

Het traject focust op de **toegankelijkheid** van de Nederlandstalige preventieve gezinsondersteuning voor Brusselse aanstaande ouders en ouders met jonge kinderen, kinderen in de eerste drie levensjaren. Het **doel** is dat al deze **kinderen optimale ontwikkelingskansen** krijgen en hun **ouders** in hun (toekomstig) **ouderschap ondersteund en versterkt** worden.

We zagen daartoe mogelijkheden in de verdere realisatie van een basisaanbod voor jonge gezinnen waarbij we verder bouwden op de sterktes van lokale en Brusselbrede actoren. Figuur 2 geeft een overzicht van het voorstel van aanpak voor het basisaanbod waarin informatie en ondersteuning en spel- en ontmoeting als kernelementen vooropgesteld werden.

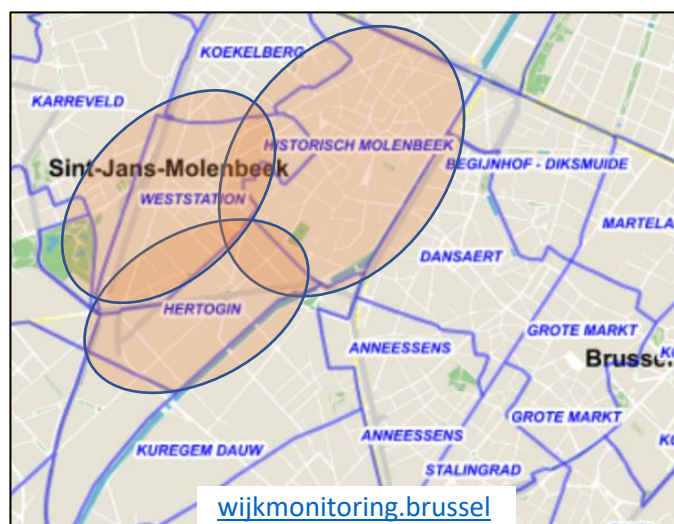
		Korte en middellange termijn	Lange termijn
Informatie en ondersteuning	Aanbod <ul style="list-style-type: none"> • digitaal • individueel • in groep 	HvhK-website (Facebook): basisopmaak: <ul style="list-style-type: none"> • Voor ouders • Voor professionals 	HvhK-website (Facebook): verdere uitbouw: <ul style="list-style-type: none"> • Op Brussel afgestemd beeldmateriaal en audiovisueel materiaal
		Basisaanbod voor jonge gezinnen in elke prioritaire wijk	Basisaanbod voor jonge gezinnen in elke wijk van Brussel
		<ul style="list-style-type: none"> • groepswerking voor aanstaande ouders en ouders met kinderen van 0 tot 3 jaar • prenataal aanspreekpunt met consultatie/consult 'kwetsbaar zwanger' • consultatie/consult baby en peuter <ul style="list-style-type: none"> ➤ Door de Lokale Gezinsondersteunende Netwerken 	
Spel- en ontmoeting	Enten op bestaande goede lokale praktijken + nieuwe ruimtes organiseren	Spel- en ontmoetingsruimte in elke prioritaire wijk	Spel- en ontmoetingsruimte in elke wijk van Brussel
		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Door de Lokale Gezinsondersteunende Netwerken en actoren uit andere domeinen die (al) inzetten op ontmoeting 	

Figuur 2: Voorstel van aanpak voor de ontwikkeling en invulling van een basisaanbod

Op **korte termijn** stelden we voor om dit basisaanbod te realiseren in twee tot drie van de 21 prioritaire wijken die we op basis van onze analyse voor Brussel onderscheiden (zie Vandewaerde et al., 2019; zie Bijlage 1 voor een beknopt overzicht). Het zijn wijken in Brussel waar een hoog geboortecijfer wordt gecombineerd met een hoge kansarmoede-index. Op **middellange termijn** stelden we voor om het basisaanbod te realiseren in de 21 prioritaire wijken en op **lange termijn** in alle wijken van alle Brusselse gemeentes.

Voor de twee jaar lopende ondersteuningsopdracht (1/1/2020 - 31/12/2021) werd in overleg met de Vlaamse Gemeenschapscommissie (entiteit gezin), het kabinet van de voorzitter van het College van de VGC en het Huis van het Kind (HvhK), gekozen om met het basisprogramma aan de slag te gaan in **drie wijken van Molenbeek:**

- Historisch Molenbeek
- Weststation
- Hertogin

De keuze werd gedragen door elementen op twee niveaus: het **bevolkingsprofiel** en de opportuniteiten en uitdagingen op het niveau van het **aanbod** en van **diensten en voorzieningen**:

- *jong bevolkingsprofiel*
- *kwetsbaar bevolkingsprofiel: o.a. groot aandeel minderjarigen leeft in een huishouden zonder inkomen uit arbeid, laag mediaan inkomen (aangiften), hoog aandeel alleenstaande ouders/moeders*
- *bestaand Lokaal Gezinsondersteunend Netwerk (LGN) Molenbeek – Koekelberg: o.a. sterke samenwerking met Brede School, kinderopvang vzw Molenketjes en andere partners zoals Kind & Gezin, De Brug, Foyer vzw, Zwanger in Brussel, Elmer-West, Babyboost, HOPON, Gezinsbond, Court'échelle*
- *ondersteuningsaanbod met een aantal vaste activiteiten*
- *dynamiek bij de partners*
- *plannen voor uitbreiding van partnerschappen, samenwerking en nieuwe site*
- *vraag, nood aan begeleiding om samenwerking en aanbod te versterken*
- *aansluiting bij intenties uit de beleidsverklaring van het gemeentebestuur van Molenbeek*

In samenspraak met de VGC en het HvhK werd de finaliteit van het ondersteuningstraject in de drie wijken van Molenbeek als volgt omschreven (cf. stuurgroep 19/01/2021):

- *In samenwerking met partners nieuw, bijkomend gezinsondersteunend aanbod ontwikkelen*
- *Duurzame samenwerking tussen partners (versus tijdelijke connotatie in term 'programma'), continuering na afronding van het ondersteuningstraject*
- *Korte termijn (= looptijd van het ondersteuningstraject): partners samenbrengen en samenwerking opzetten*
- *Lange termijn: ondersteuningstraject = mogelijke kiem voor fysiek HvhK in Molenbeek*

Voor de uitwerking van het aanbod lag de focus op het versterken en toegankelijk(er) maken van het PGO-aanbod voor gezinnen met jonge kinderen en met bijzondere aandacht voor de meest kwetsbaren.

Hoe we aan de slag gingen met het LGN Molenbeek-Koekelberg om dit voorstel van aanbod te doen aansluiten bij de eigenheid van deze wijken én de noden van de jonge gezinnen in deze wijken lees je in **hoofdstuk 2: Naar versterkte samenwerking en versterkt aanbod in 6 stappen**.

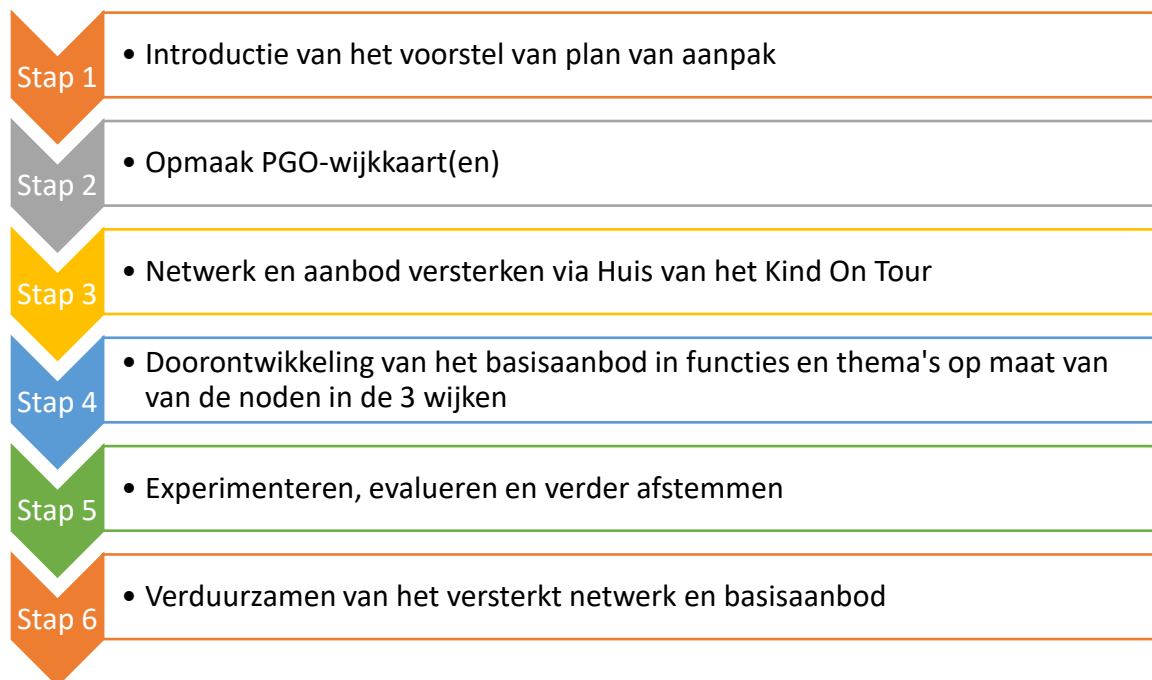
In **hoofdstuk 3** geven we via **'lessons learned'** een overzicht van de **randvoorwaarden** die naar voren kwamen bij de toepassing van de blauwdruk in de drie wijken van Molenbeek. Daarbij aansluitend formuleren we **wegwijzers** om het basisaanbod in deze blauwdruk **uit te**

rollen in andere wijken van Brussel. In hoofdstuk 3 bespreken we met andere woorden de bouwstenen voor de toepassing van de blauwdruk in andere Brusselse wijken en gemeenten. We voorzien evenwel dat verschillende wegwijzers relevant zijn voor andere steden en gemeenten. Toegankelijke ondersteuning en een onderliggend sterk samenwerkingsverband zijn immers ook in andere steden en gemeenten kernelementen van lokaal beleid en praktijk.

2 Naar versterkte samenwerking en versterkt aanbod in 6 stappen

Het ondersteuningstraject liep van 1/1/2020 tot en met 31/01/2021. Een eerste bouwsteen van de blauwdruk is een stappenplan (zie Figuur 3). In zes stappen kwamen we tot een uitgewerkt, versterkt en gedragen aanbod van een basisaanbod voor (aanstaande) gezinnen met jonge kinderen in de drie wijken van Molenbeek.

Figuur 3: Stappenplan versterkte samenwerking en versterkt aanbod

Het proces van deze zes stappen doorliepen we met de partners van het Huis van het Kind Molenbeek-Koekelberg en werd mee opgevolgd door de VGC en het HvhK.

Bij de aanvang, in het eerste half jaar, was vooral een kerngroep van 'sleutelpartners' van het LGN Molenbeek – Koekelberg betrokken bij de cocreatie van een versterkt netwerk en aanbod. De kernpartners tekenden een eerste voorstel uit dat door het voltallig netwerk besproken en bekrachtigd werd. Op die manier wordt het versterkte aanbod gedragen door het hele LGN.

Vanaf september 2020 was het voltallige LGN-Molenbeek-Koekelberg betrokken bij de verdere ontwikkeling, planning en evaluatie van de samenwerking en het basisaanbod. Dat wil zeggen dat het een vast agendapunt van het LGN was, dat de krijtlijnen op het LGN besproken en afgestemd werden (o.a. type aanbod, toeleiding). De operationalisering (o.a. wie, wat, waar, wanneer) werd aan het LGN-overleg onttrokken en opgenomen door de partners die in de uitvoering van het aanbod een centrale rol opnamen (bv. locatie en/of expertise ter beschikking stellen).

In de volgende punten lichten we de zes stappen kort toe.

2.1 Stap 1: Introductie van het voorstel van plan van aanpak

Het voorstel van aanpak voor de ontwikkeling en invulling van een basisaanbod werd aan de hand van de bevindingen van het onderzoek en een overzichtsschema (zie Figuur 2) **toegelicht** aan de betrokken werkveldactoren, met name het LGN Molenbeek-Koekelberg en andere lokale en Brusselbrede actoren:

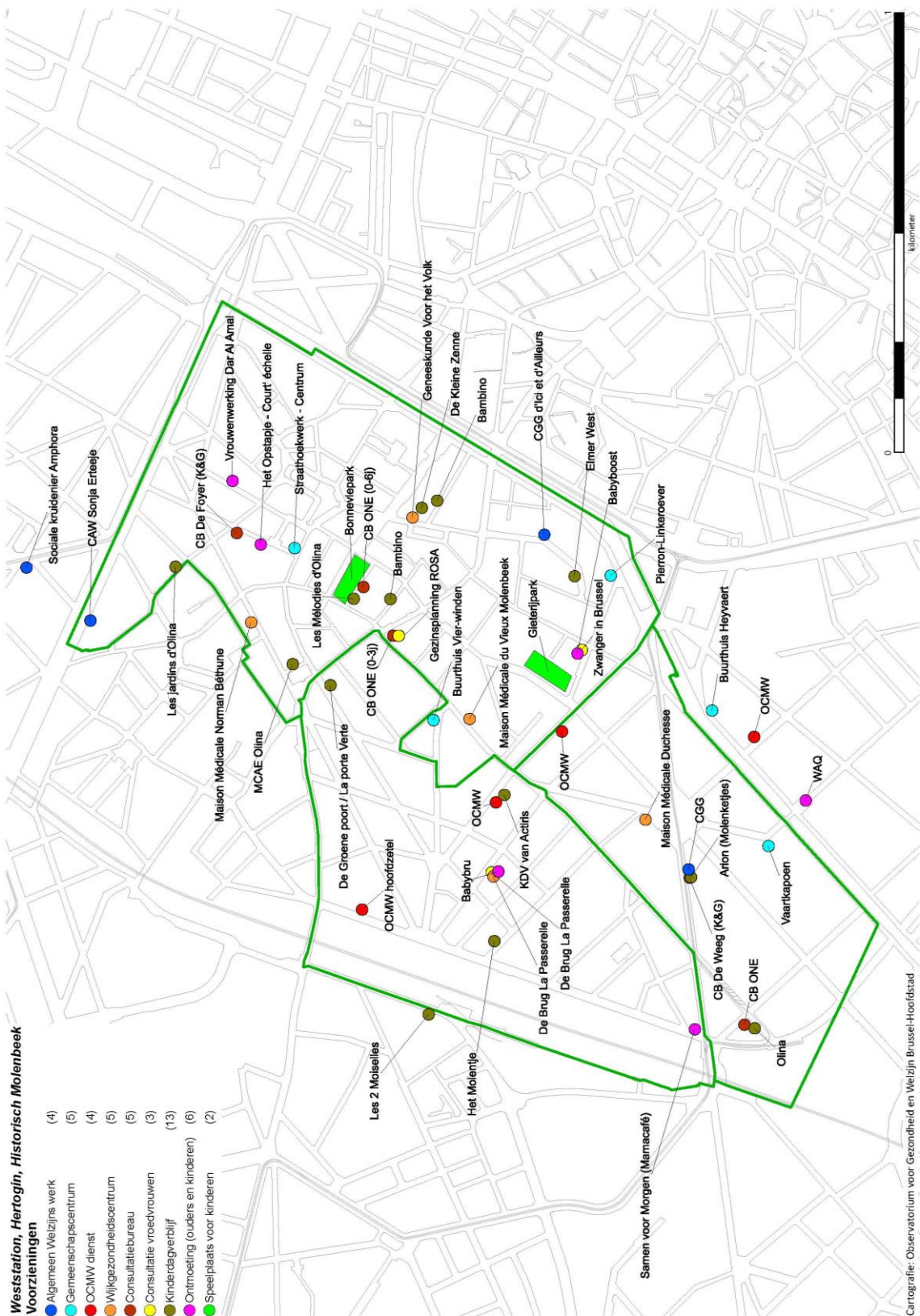
- *LGN Molenbeek-Koekelberg*
- *Brede School Molenbeek-Koekelberg, met o.a. werkgroep warme transitie*
- *Schepencollege Molenbeek*
- *Brusselbrede Perinatale werkgroep*
- *Born in Brussels*
- *Stuurgroep Inloopteams*
- *e.a.*

Het was een ruime informatieronde waarbij uitdrukkelijk ruimte gemaakt werd voor aanvullende input. Bijvoorbeeld: aanknopingspunten bij (andere) bestaande praktijken en organisaties, kritische bedenkingen, relevante partners.

De deelname aan de eerder vermelde lokale en Brusselbrede netwerken bleef niet beperkt tot een eenmalige informatieronde over het ondersteuningstraject. De ondersteuner voegde zich in de eerder vermelde lokale en Brusselbrede netwerken in. Dat vertaalde zich in een doorlopende deelname aan het overleg, in het faciliteren van nieuw (al dan niet individueel) overleg met medewerkers of vertegenwoordigers van het beleid. Dat alles liet toe om mogelijke kruisverbindingen, (nieuwe) partners, samenwerkingen en zodoende ook opportuniteiten voor nieuw of versterkt aanbod op het spoor te kunnen komen.

2.2 Stap 2: Opmaak PGO-wijkkaart(en)

Met de werkveldactoren inventariseerden we het **bestaande gezinsondersteunend aanbod** en goede praktijken in de drie wijken. Met hulp van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC), plaatsten we die informatie in wijkkaartjes. Aanvankelijk werd er een kaart per wijk gemaakt met een overzicht van het bestaande aanbod. In tweede orde werd dit één kaart van de drie wijken zodat de verbindingen tussen de wijken kunnen worden gelegd én tekorten over de wijken heen zichtbaar worden (zie **Error! Reference source not found.**).

Figuur 4: Wijkkaart van Molenbeek: Historisch Molenbeek, Weststation en Hertogin

2.3 Stap 3: Netwerk en aanbod versterken via ‘Huis van het Kind On Tour’

Doel van de ‘Huis van het Kind On Tour’-sessies was om partners elkaars aanbod, van binnen uit, beter te leren kennen. We zagen dat als een voorwaarde voor ‘warme’ samenwerkingen en als een opstap om kansen te zien in nieuwe samenwerkingsverbanden. Live sessies werden voorbereid, maar we waren door de COVID-maatregelen gedwongen om over te gaan naar online-bezoeken aan organisaties (bv. ondersteund door een overzicht – in tekst en beeld – van de werking).

Van december 2020 tot juli 2021 brachten de partners van het netwerk HvhK Molenbeek-Koekelberg vier keer een online bezoek aan ‘goede praktijken’ in de gemeente:

- *Wijkgezondheidscentrum De Brug, samen met het buurtcentrum WAQ*
- *MolenWest met Samen voor Morgen en Centrum West D’Broej*
- *de Comeniussite met de Brede School en De Platoo*
- *Foyer*

Ter inspiratie, een voorbeeld van een uitnodiging:

Donderdag 10 december 2020:
Huis van het Kind Molenbeek/Koekelberg on tour (online)

I. Van 10 tot 11 uur zijn we te gast bij het Wijkgezondheidscentrum De Brug, Sanne en Wendy zijn de gastvrouwen

De Brug bestaat uit een team van verschillende zorgdisciplines (artsen, verpleegkundigen, kine's, tandartsen, psycholoog, diëtiste, vroedkundigen, maatschappelijk werk...) die nauw samenwerken onder 1 dak. De Brug staat voor toegankelijke eerstelijnszorg en werkt volgens het forfaitair systeem. Er is een belangrijke focus op preventief en wijkgericht werken. Op dit moment zijn er +- 4300 patiënten ingeschreven, die een representatieve afspiegeling zijn van de bewoners uit de wijk. **Dat vraagt enige toelichting!**

II. Van 11 tot 12 leidt Adèle Bonnet ons rond in het WAQ

Een ontmoetingsplek in de Heyvaertwijk.
In de Liverpoolstraat nummer twee gebeurt er van alles: wekelijkse kinderateliers, vakantiestages voor kinderen, ontmoetingsplek voor jonge mama's, er is een tuin, je kan er zalen huren....

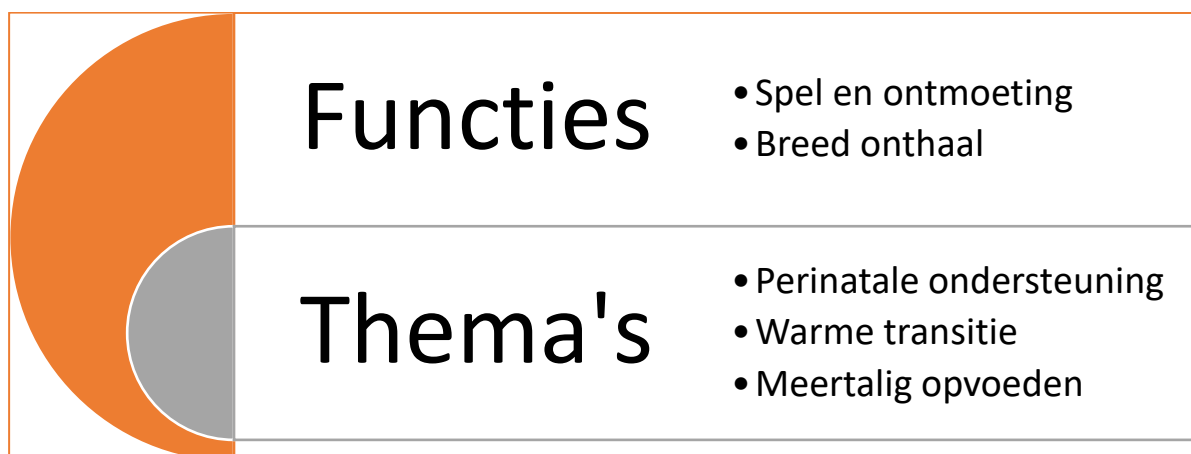
Maar wat is het WAQ nu precies?

Inschrijven?
Geef je mailadres door aan simonne.vandewaerde@odisee.be vóór 6 december en je ontvangt een link voor het online-bezoek op 10 december

Partners leerden effectief de locatie, de medewerkers, de expertise en het aanbod (beter) kennen, ontdekten dat ze geïnspireerd en gemotiveerd werden door andere partners, partners vonden elkaar en maakten concrete afspraken. Tijdens deze sessies kwamen samenwerkingsverbanden tot stand tussen de verschillende partners. **De meeste ‘nieuwe’ aanbodvormen zijn ontstaan tijdens de ‘Huis van het Kind On Tour’-sessies.**

2.4 Stap 4: Doorontwikkeling van het basisaanbod in functies en thema's op maat van de noden in de drie wijken

Het voorgestelde basisaanbod ontwikkelt zich tot **ouderschapsateliers in vijf werven**: de functies **spel en ontmoeting**, **breed onthaal** en de thema's **perinatale ondersteuning**, **warme transitie** en **meertalig opvoeden**.

Figuur 4: Kernfuncties en thema's van het basisaanbod

Deze vijf werven staan niet los van elkaar en zijn niet exhaustief. Zo zit bijvoorbeeld in de onthaalfunctie ook de informatie- en doorverwijsfunctie vervat. Ook aan spel en ontmoeting kan **informatieverstrekking** gekoppeld worden. Inzoomend op het thema perinatale ondersteuning kunnen zowel ontmoeting, uitwisseling (bv. groepsbijeenkomst met andere (aanstaande) ouders), informatieverstrekking als andere functies aan de orde zijn. Hetzelfde geldt voor de thema's warme transitie en meertalig opvoeden. Het wat en het hoe van (de combinatie van) deze functies en thema's én de vertaalslag ervan naar ateliers is terug te vinden in hoofdstuk 3.

Het (door)ontwikkelde aanbod bouwt verder op bestaande goede praktijken in Brussel en daarbuiten en werd naar thema en aanpak ingegeven vanuit recent vastgestelde **noden van gezinnen van de drie wijken** in Molenbeek.

We benadrukken dat wat gecontinueerd, ontwikkeld of versterkt werd, het resultaat is van:

- *veel overleg: o.a. vijf bijeenkomsten per jaar van het LGN Molenbeek-Koekelberg, tussentijds overleg tussen partners, inhoudelijke ondersteuner en trajectondersteuner voor operationalisering, overleg met nieuwe mogelijke partners),*
- *veel samenwerken,*
- *bij elkaar op bezoek gaan,*
- *voorbereidende terreinbezoeken door de inhoudelijke ondersteuner (HvhK) en de trajectondersteuner en de partners.*

Het aanbod is daarenboven mee geënt op de basisomschrijvingen van de functies van het Huis van het Kind: 'Onthaal in Huis van het Kind Brussel', 'Ontmoeting in Huis van het Kind Brussel' en 'Visie Pamperbank Brussel'. We namen ook de principes en aandachtspunten uit de nota 'Functies fysiek Huis van het Kind' mee in de operationalisering van het aanbod. Op die manier zouden de ontwikkelingen in de loop van het ondersteuningstraject ook op langere termijn de invulling en organisatie van een fysieke vestiging van het HvhK in het werkingsgebied ten goede kunnen komen.

2.5 Stap 5: Experimenteren, evalueren en verder afstemmen

De ouderschapsateliers worden georganiseerd, geëvalueerd en zo nodig aangepast. De evaluatie van de ateliers was meerledig: met de deelnemers (aansluitend bij het atelier), met de meest direct betrokken, uitvoerende, partners (kort na de uitvoering), in het LGN Molenbeek-Koekelberg (eerstvolgende bijeenkomst) en in de stuurgroep van het ondersteuningstraject.

Experimenteren was soms nodig op vlak van samenwerking (cf. vanuit een eerste kennismaking of met een nieuwe partner een of meerdere ateliers ontwikkelen). Het was evenzeer nodig op vlak van toeleiding, naamgeving, werkvormen en inhoudelijke thema's of ondersteuningsdomeinen. Zo gingen we ten gevolge van de COVID-maatregelen noodgedwongen over naar een coronaproof online aanbod.

Vanuit een samenwerking tussen HOPON, CAW en Brede School ontstond een ondersteuningsaanbod over het thema psychisch welzijn van ouders. Het kreeg de naam 'Opvoeden in coronatijden'. Er was een live aanbod gepland, maar dat kon door de verstrengde coronamaatregelen niet doorgaan. Het aanbod werd omgevormd tot een online aanbod 'Family Talk BXL'. We legden daarenboven een connectie met het CVO waar het atelier online aangeboden kon worden aan een 'bestaande' groep jonge ouders die de opleiding kinderzorg volgden. We kwamen m.a.w. een nieuwe vindplaats op het spoor.

2.6 Stap 6: Verduurzamen van het versterkt netwerk en basisaanbod

Op basis van de evaluaties wordt overgegaan tot een aangepaste blauwdruk voor Molenbeek. Het programma wordt verankerd in de concrete werking van het LGN. We werkten met een **planningstool** (zie Figuur 5). Het is een sjabloon, een handvat voor de partners van het HvhK die het bestaande aanbod, de opportuniteiten en nieuw of versterkt aanbod in kaart brengt en dat zowel op wijkniveau als op Brusselbreed niveau.

Per thema en meer specifiek per aanbod, worden de volgende organisatiemodaliteiten in kaart gebracht: een verantwoordelijke of trekker (cf. eigenaarschap, opvolging, containering),

werkvorm, locatie, frequentie, kostprijs en toeleiding. Aanvankelijk stond toeleiding niet in de planningstool. Het was een topic dat bij de operationalisering wel systematisch meegenomen werd. Gelet op het belang van een gerichte toeleiding, is het aangewezen om ook dat organisatieaspect expliciet in de planningstool op te nemen.

	Wijk 1	Wijk 2	Wijk 3	
	Huidig aanbod	Huidig aanbod	Huidig aanbod	Opportunities
Functie of Thema	1. Aanbod 0 trekker : ... 0 werkvorm : ... 0 locatie:: ... 0 frequentie: ... 0 kostprijs: .. 0 toeleiding: ...	1. Aanbod 0 trekker : ... 0 werkvorm : ... 0 locatie:: ... 0 frequentie: ... 0 kostprijs: .. 0 toeleiding: ...	1. Aanbod 0 trekker : ... 0 werkvorm : ... 0 locatie:: ... 0 frequentie: ... 0 kostprijs: .. 0 toeleiding: ...	o.a. - Nieuwe partners? - Koppeling partners? - Randvoorwaarden? - Wie volgt (verdere exploratie van samenwerking en aanbod) op? - ...
	2. Aanbod 0 trekker : ... 0 werkvorm : ... 0 locatie:: ... 0 frequentie: ... 0 kostprijs: .. 0 toeleiding: ...		2. Aanbod 0 trekker : ... 0 werkvorm : ... 0 locatie:: ... 0 frequentie: ... 0 kostprijs: .. 0 toeleiding: ...	
	Mogelijke uitbreiding	Mogelijke uitbreiding	Mogelijke uitbreiding	
	1. Aanbod 0 trekker : ... 0 werkvorm : ... 0 locatie:: ... 0 frequentie: ... 0 kostprijs: .. 0 toeleiding: ...			
Brusselbreed				
	Aanbod: ... 0 trekker : ... 0 werkvorm : ... 0 locatie:: ... 0 frequentie: ... 0 kostprijs: .. 0 toeleiding: ...			

Figuur 5: Blauwdruk ouderschapsprogramma Molenbeekse wijken

Deze planningstool is een blijvend agendapunt op de bijeenkomsten van het LGN Molenbeek-Koekelberg dat vijf keer per jaar samenkomt. De partners van dit LGN staan garant voor de opvolging van het programma. De planningstool biedt ook een opstap om het (in ontwikkeling zijnde) aanbod in andere netwerken of overlegorganen (cf. supra) te introduceren, af te stemmen of verder te versterken (bv. uitbreiding van partnerschap, bijkomende toeleidingskanalen).

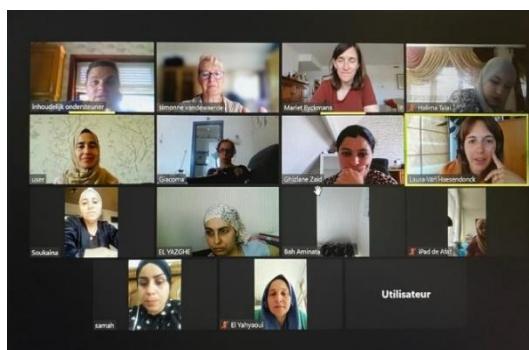
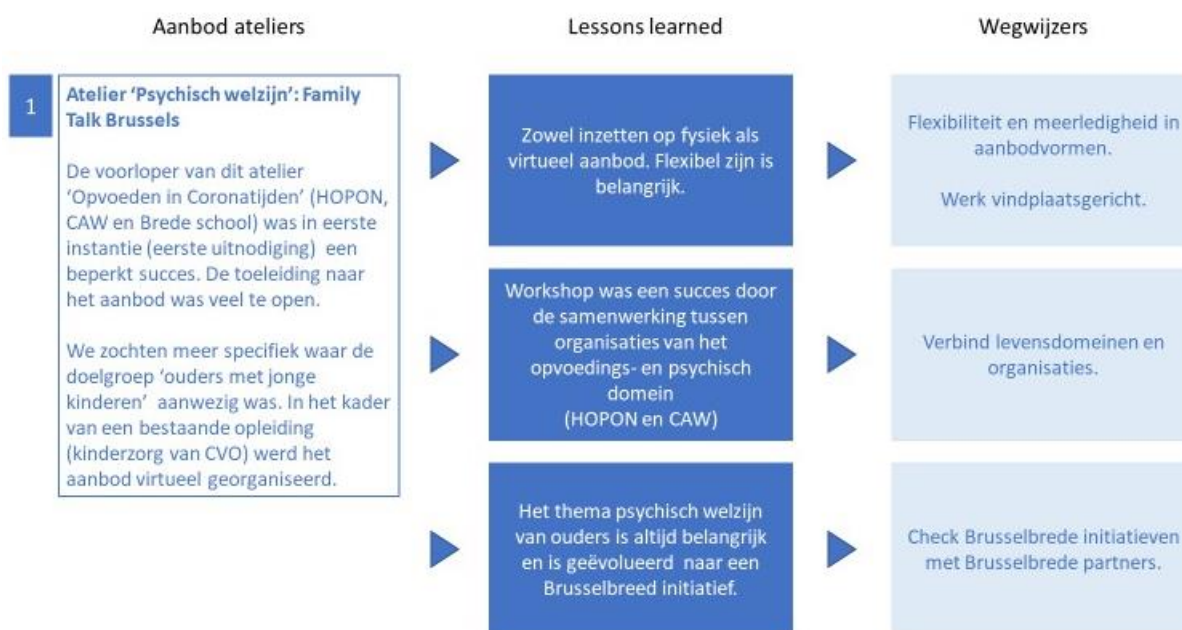
De planningstool wordt op regelmatige basis geëvalueerd: komt het aanbod, de thema's nog overeen met de noden van de gezinnen? Kan expertise van andere diensten ingebracht worden? Dienen zich andere locaties of inbedding in andere werkingen aan?

3 Lessons learned

3.1 Van aanbods specifieke ‘lessons learned’ naar wegwijzers voor ruimere toepassing

In dit punt beschrijven we wat we hebben geleerd tijdens de totstandkoming of exploratie van de ouderschapsateliers en ander aanbod. De concrete realisaties en exploraties door de verschillende partners van het netwerk in de drie wijken, bieden inzichten over het ontwikkelen van een aangepast aanbod voor (kwetsbare) ouders op wijkniveau in Brussel. De lessons learned vertalen we in wegwijzers voor professionals die in andere Brusselse wijken of gemeenten aan de slag willen gaan. Zoals in de inleiding vermeld, kunnen de wegwijzers ook partnerschappen van andere gemeenten en steden inspireren.

In de onderstaande schema's wordt 'perinataal aanbod' niet expliciet vermeld. Aangezien de doelgroep (aanstaande) gezinnen met jonge kinderen zijn, ressorteren de meeste ateliers onder het perinatale aanbod. Dat geldt voor het atelier EHBO, het atelier 'Family Planning' (cf. zwangerschapskoffer) en de ateliers gezin, opvoeding en welzijn (cf. slaaphygiëne). Ook de pamberbank en spel- en ontmoetingsinitiatieven situeren zich in de perinatale periode. Verschillende initiatieven overschrijden evenwel dat leeftijdsbereik.

Aanbod ateliers

2

Atelier: 'Meertalig opvoeden' door Foyer:

- Online workshop in de kinderopvang voor kinderbegeleiders (met steun van de lokale overheid)
- Live workshop voor ouders, aangeboden in NI en Frans

Lessons learned

Cruciaal:
- Link met verschillende lokale instanties.
- Bespreek met het schepencollege (bv. schepen KO).

Een thema kan op verschillende manieren aan verschillende doelgroepen aangeboden worden: ouders en professionals (bv. kinderopvang).

Aanklappend werken t.a.v. samenwerkende partners (netwerkvorming) werkt.

Outreaching werken werkt.

Brussel is complex: vraagt o.a. meertaligheid in het aanbod.

Wegwijzers

Lees het beleidsplan van de gemeente.

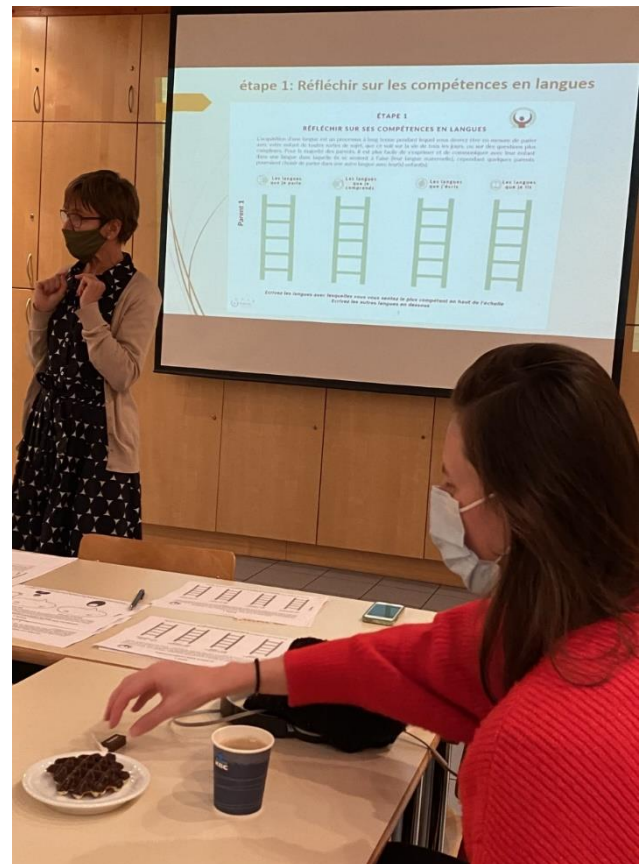
Zoek linken en expliciteer die naar lokale beleidsmedewerkers en – organisaties.

Werk 1 workshop of thema uit voor verschillende doelgroepen. Stem de aanbodvormen af op de doelgroepen.

Werk aanklappend: stem continu inhoudelijk en organisatorisch (bv. locatie, integratie in bestaand aanbod) af met partners.

Werk met ankerpersonen voor toeleiding.

Aanvaard de complexiteit, zie dat als een troef. Meertalige bekendmaking en uitvoering.

Aanbod ateliers

Lessons learned

Wegwijzers

NL Tijdens deze workshop kom je te weten wat je kan doen bij kleine en grote ongevallen bij kinderen van 0 tot 12 jaar. Wat als je kindje zich verslikt in een stukje speelgoed, een hete kom soep over zich heen krijgt, een allergische reactie heeft of koortsstuipten krijgt?

FR Au cours de cet atelier, vous apprendrez ce que vous pouvez faire en cas d'accidents mineurs et majeurs chez les enfants de 0 à 12 ans. Que faire si votre enfant s'étouffe sur un jouet, se brûle à une tasse de soupe chaude, a une réaction allergique ou a des convulsions?

EN During this workshop you will learn what to do in case of minor and major accidents with children from 0 to 12 years old. What if your child chokes on a toy, gets a hot cup of soup over him or herself, has an allergic reaction or has convulsions?

Din/Mar/Tue 16.03.2021
10.00-12.00
FRANCAIS

Do/Veu/Thu 18.03.2021
19.00-21.00
NEDERLANDS

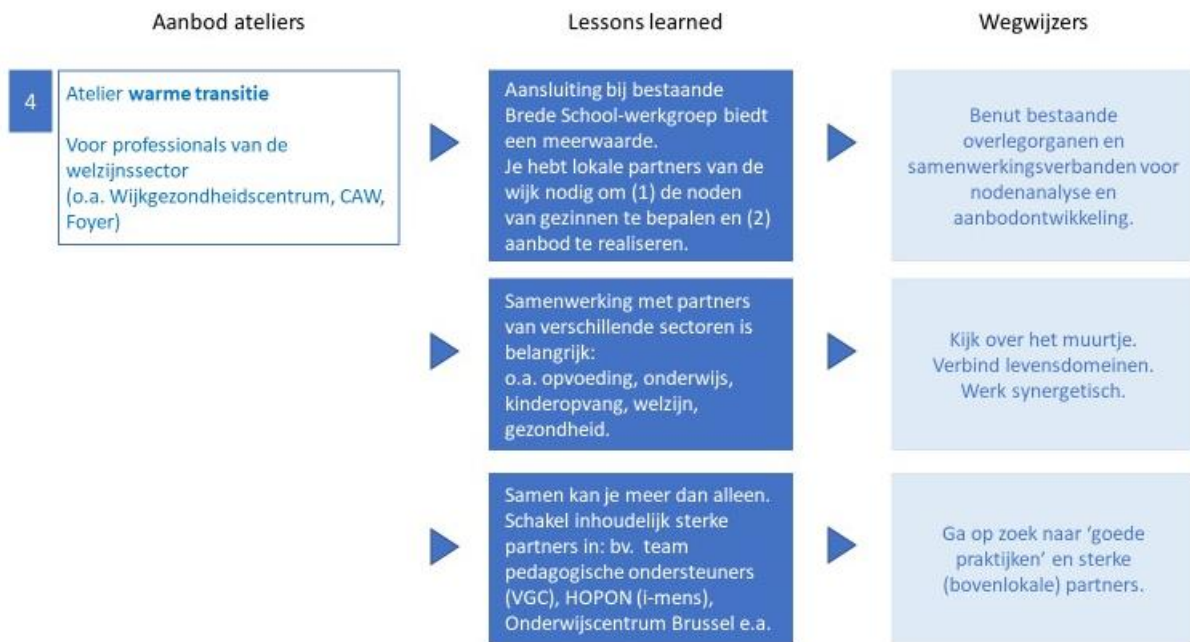

ONLINE!
Je ontvangt een link na inschrijving.
Vous recevrez un lien après inscription.
You'll receive a link after signing up.

Inschrijven/Inscription/Sign up:
simonne.vandewaerde@odisee.be
0478 58 70 41

Medical Training Academy

warme transitie

Sessie Warme Transitie, Netwerkdag Molenbeek (HOPON, i-mens)

Aanbod ateliers

5

Atelier 'Family Planning'
Aan de hand van cultuursensitieve zwangerschapskoffer van EC Volle Maan op locatie van ontmoetingsplek Court'échelle.

Lessons learned

Durf te experimenteren.

De inbedding in een bestaande werking (cf. Court'échelle) biedt verschillende mogelijkheden: o.a. locatie, toeleiding, bereik

Outreached werken is ook contact zoeken met initiatieven van de andere taalgemeenschap (cf. Court'échelle).

Cultuursensitief en op maat van (aanstaande) ouders werken (cf. EC Volle Maan) = een must.

Wegwijzers

Experimenteer.

Vindplaatsgericht: realiseer je aanbod op de locatie én tijdens de reguliere openingstijden of activiteiten van een bestaande werking.

Verbind de taalgemeenschappen.

Ga op zoek naar inhoudelijke en methodische expertise: cultuursensitief, werken met (aanstaande) ouders enz.

Aanbod ateliers

6

Atelier 'Slaaphygiëne' en 'Schermtijd'

Door preventiemedewerkers Wijkgezondheidscentrum (WGC), in buurthuis WAQ, tijdens ontmoetings- en consultatiemoment van Kind & Gezin

Lessons learned

- ▶ Realiseer je aanbod op locatie van een partner: WGC komt naar ontmoetingsmoment van K&G in een buurthuis. K&G zorgt voor doorstroom naar het atelier.
- ▶ Grotere instroom en bereik als 'materiële dienstverlening' aanwezig is (bv. pamberbank en klerenruil). Toeleiding lukt beter als ouders hun kindje(s) mogen meebrengen, als er oppas is.
- ▶ De doorstroom tussen diensten (bv. van pamberbedeling naar atelier) lukt beter op een aangename plek (bv. koffie, thee, koekjes, comfortabele ruimte).
- ▶ Meertaligheid van de Brusselse ouders maakt werken met beeldmateriaal onontbeerlijk.

Wegwijzers

- ▶ Gebruik de aanwezige expertise en organisatiemodaliteiten (o.a. locatie delen, interne toeleiding) van de partners.
- ▶ Werk proportioneel universalistisch. Zorg dat op 1 locatie zoveel mogelijk aanbod is: materiële dienstverlening, PGO aanbod enz. One stop shop
- ▶ Maak de locatie aangenaam en comfortabel.
- ▶ Een verruimde taalblik is noodzakelijk: hanteer functioneel taalgebruik en gebruik beeldmateriaal.

Aanbod

7

'Pamperbank' als toeleiding naar een 'regulier' ondersteuningsaanbod

Vanuit een Brusselbrede vraag naar ondersteuning en aansluitend bij het initiatief van o.a. K&G, het HvhK (cf. pamperbank op Nieuwland) e.a. exploreerden we met de partners de verdere uitrol van de pamperbank op verschillende locaties.

Er is een tijdelijke stockage bij Zwanger in Brussel (ZIB). De mogelijkheden voor samenwerking met de sociale kruidenier Amphora en de Babytheek van Molenbeek worden onderzocht.

Lessons learned

'First things first'
Belangrijk om een breed gedragen antwoord te vinden op uitgesproken en urgente materiële noden.

Materiële ondersteuning kan een opstap zijn naar andere ondersteuning(sfuncties): bv. onthaalfunctie, toeleiding naar spel en ontmoeting enz.
Dat vraagt een toegankelijke locatie (bereikbaar, comfortabel enz.).

Belang van een gemeenschappelijke visie over o.a. de finaliteit, de organisatie (taakverdeling, rollen), de communicatie t.a.v. werkveld en (aanstaande) ouders enz.

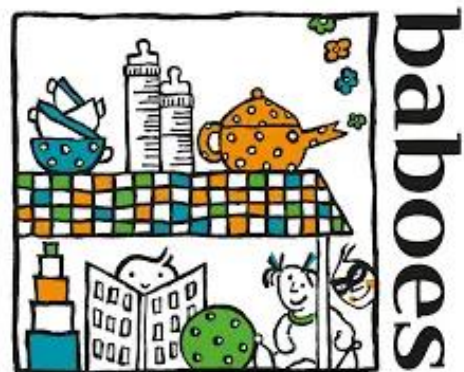
Wegwijzers

Maak met verschillende partners ruimte voor zijsprongen vanuit de (tijdelijke) noden van de doelgroep.

Maak verbinding tussen het materieel ondersteuningsaanbod en andere ondersteuningsfuncties.
Zoek locaties die dat mogelijk maken.

Richt je op een duurzame verankering: werk met partners (uit verschillende sectoren) een gedragen visie en operationalisering uit.

3.2 Werven waar nog werk aan is

Niettegenstaande in de looptijd van het ondersteuningstraject (01/01/2020 - 31/12/2021) de samenwerking en de realisatie van aanbod aantoonbaar versterkt werd, kunnen we niet voorbij een aantal zaken die (nog) niet op de rails gezet konden worden, nog geen uitvoering kenden of nog niet gerealiseerd konden worden zoals voorzien. Verschillende elementen hebben daar een aandeel in. In eerste instantie drong zich een veelheid aan thema's en functies op die niet allemaal gelijktijdig opgenomen en opgevolgd konden worden. Daarnaast zorgden de Covid-maatregelen (cf. geen of beperkte fysieke bijeenkomsten) en de uitval van medewerkers (cf. Covid, organisatie-gebonden en/of persoonlijke factoren) voor implementatiebelemmeringen.

De volgende ondersteuningsinitiatieven en acties zijn (verder) op te nemen:

- **Bekendmaking** van het **aanbod**: We planden aanvankelijk een **wijkwandeling** voor jonge gezinnen, voor ouders met een eerste kind en nieuwkomers, langs PGO-initiatieven in de wijk en in samenwerking met brugfiguren
 - o Doel:
 - Gezinnen wegwijs maken in ondersteuningsmogelijkheden, organisaties, publieke (groene) ruimte en andere opportuniteiten in de buurt
 - Bekendmaking van lokale ateliers en van Brusselbreed aanbod
 - o Frequentie: bijvoorbeeld vier keer per jaar
- Het Brusselbrede aanbod dat we aanvankelijk zagen als een van de kernactiviteiten inzake **perinatale ondersteuning**, Babyboost, kon door overbevraging en uitval niet verder uitgerold worden in Molenbeek. We startten gesprekken met Wheel of Care. Die piste vraagt een verdere exploratie en operationalisering door het LGN Molenbeek-Koekelberg en de Brusselbrede werking van het HvhK.
- In de loop van het traject exploreerden we met Samen Voor Morgen (burgerinitiatief) en Baboes (PGO) om **spel en ontmoeting** aan te bieden voor ouders met jonge kinderen (naast al bestaande aanbod met focus op lagere schoolleeftijd (zie 3.1)). Een dergelijk initiatief zou de interne doorstroom kunnen bevorderen én ertoe kunnen bijdragen dat ouders over de leeftijdsfasen van hun kinderen heen op een vertrouwde plek terecht kunnen voor ondersteuning. Covid en uitval van medewerkers lieten niet toe om deze ondersteuningsuitbreiding in de looptijd van het ondersteuningstraject te realiseren zoals voorzien. We vonden een tijdelijk alternatief: een studente gezinswetenschappen (Odisee) nam de opstart mee op. Met de partners zal verder bekeken moeten

worden of en hoe deze uitbreiding duurzaam verankerd kan worden.

- Tijdens het traject kwam meermaals het belang van de **onthaalfunctie** aan bod. In verschillende werkingen, Foyer, het WAQ en bij Samen voor Morgen, is die functie al (uitgesproken) aanwezig. Er is vraag naar versterking van die functie en dat zowel op vlak van locatie (cf. toegankelijkheid voor ouders met jonge kinderen), personeelsomkadering (cf. gestructureerde aanpak i.p.v. goodwill van medewerkers en partners) als inhoudelijk (cf. linken naar andere levensdomeinen). Deze vraag sluit sterk aan bij wat in de HvhK-visienota over de onthaalfunctie vooropgesteld wordt. Het brengt ons bij de randvoorwaarde '**meer middelen voor een gestructureerde aanpak van het onthaal**' en bij de werkpunten en de positieve weerslag die dat op de uitvoering van deze functie zou kunnen hebben (zie ook stuurgroep, 6 juli 2020):
 - o meer personeel en tijd voor de uitbouw van de onthaalfunctie: beschikbaarheid (cf. openingstijden) en bruikbaarheid (cf. linken andere domeinen enz.),
 - o (meer) duidelijkheid over 'wie waarover aangesproken kan worden' => duidelijk aanspreekpunt voor organisaties én voor ouders,
 - o zie ook verdere uitbouw van de fysieke locaties van het HvhK.

- In de verschillende activiteiten kregen (aanstaande) ouders een stem, kregen ze ruimte om hun ervaringen, bekommernissen of vragen te delen. Het perspectief van de (aanstaande) ouders en hun kinderen werd stevast meegenomen in het samenwerkings- en planningsproces. Een **meer rechtstreekse inbreng** van de **doelgroep in dat proces** vraagt meer uitgesproken aandacht en inspanningen. Inspiratie kan onder meer gehaald worden in de Koalaprojecten [Brussel Stad](#) en [Schaarbeek](#) en in de recent opgestarte projecten '[Zorgzame buurten](#)'.

- De samenwerking met de **lokale overheid** kreeg een start in de loop van het ondersteuningstraject. Informatiedeling werd gerealiseerd, samenwerkingsintentieverklaringen werden uitgesproken en er was een actieve samenwerking voor de pamperbank en praktisch organisatorische aspecten (bv. huur locatie kwijtschelden). Daarnaast werd, op initiatief van de gemeente Molenbeek, een Babytheek opgericht. Om tot een meer **structurele samenwerking** te komen zijn **recurrente en verdiepende contacten** nodig. De recente uitbreiding van het LGN Molenbeek-Koekelberg met de Babytheek-medewerker van de gemeente Koekelberg kan daartoe bijdragen. We stellen vast dat ook daar, na afloop van het ondersteuningstraject, verdere stappen in gezet worden.

3.3 Samenvattende wegwijzers

Uit de figuren in het voorgaande punt, blijkt dat er geen nieuw of versterkt aanbod ontstaat zonder een samenwerkingstraject waarin opportuniteiten en modaliteiten geëxploreerd en vastgelegd worden (bv. thematiek, inzet expertise, locatie, toeleiding). Door het steeds intenser samenwerken van verschillende partners van preventieve gezinsondersteuning en andere domeinen zoals gezondheid, welzijn en onderwijs, kwamen verschillende ateliers organisch tot stand. We zetten de belangrijkste bevindingen op een rij aan de hand van een aantal samenvattende wegwijzers. Zowel aandachtspunten voor samenwerking als aanbodgerichte aandachtspunten komen aan bod. Verschillende wegwijzers dragen gemeenschappelijke elementen in zich.

Kijk over het muurtje

- Verbind lokale, gemeentelijke en Brusselbrede organisaties en netwerken
- Verbind levensdomeinen en sectoren

Kijk over het muurtje:

Zorg voor een connectie met verschillende netwerken en events

Om de noden van gezinnen te determineren heb je alle **lokale partners** van de wijk nodig. Je kan die partners ook meenemen in het realiseren van ondersteuningsaanbod. Daarom is het belangrijk dat een trekker, ondersteuner en/of netwerkpartner niet enkel deelneemt aan de bijeenkomsten van het **HvhK-netwerk**, maar ook deelneemt aan **andere netwerkbijeenkomsten** (bv. stuurgroep Brede School) en aan lokale (gemeentelijke) of Brusselbrede **events** (bv. Dag van de thuishalen, gemeentelijke initiatieven zoals de opening van de Babytheek).

Via dergelijke (netwerk)bijeenkomsten of events kan je ook **Brusselbrede actoren** in het vizier krijgen (bv. Opgroeien in Brussel, HOPON). Je kan hen aanspreken over realisaties, ontwikkelingen en geplande acties waar deze actoren een meerwaarde in kunnen bieden, die hun werking kunnen versterken of de realisatie van hun (beleids)doelstellingen kunnen bevorderen.

Kijk over het muurtje:

Kom tot synergieën: werk over levensdomeinen en sectoren heen

Een verbreding van de contacten en lokale en Brusselbrede inbedding (cf. supra en verder), maakt dat je (gemakkelijker) de verbinding kan leggen tussen verschillende levensdomeinen en sectoren. Dat draagt op zijn beurt bij tot een meer **geïntegreerd en toegankelijk aanbod** waarbij ingezet wordt op verschillende welzijnsbevorderende acties en doelstellingen. Denk aan opvoedingsondersteuning, psychisch welbevinden, bestrijding kinderarmoede, sociale cohesie, netwerkversterking en materiële ondersteuning.

In je ondersteuning de context van ouders en kinderen meenemen, biedt bijvoorbeeld kansen om samen met andere partners in te zetten op de aanpak van de preciaire levensomstandigheden (cf. signaalfunctie, verbetering van de materiële situatie). Vanuit die optiek is samenwerking met het OCMW van belang. Dat blijkt in de praktijk niet evident te zijn. Er is bijvoorbeeld (nog) geen of een beperkte connectie van het OCMW met het LGN, wederzijdse doorverwijzingen (cf. doorstroom) en de toegankelijkheid van het OCMW voor gezinnen in armoede, zijn voor verbetering vatbaar. **Bewaak** bij dat alles de **finaliteit** van je werking. Materiële ondersteuning kan bijvoorbeeld een toegangspoort zijn om de drempel naar andere vormen van preventieve gezinsondersteuning (al dan niet op je eigen locatie, in je werking) te overwinnen. Materiële ondersteuning staat evenwel niet als een doel op zich.

Door in te zetten op **synergieën** tussen partners die verschillende levensdomeinen borgen, kan je een grotere variatie aan expertise en toeleidingfaciliteiten in je werking en aanbod binnenbrengen. Over al de ateliers heen, zagen we een (meer intensere) betrokkenheid tot effectieve samenwerking tot stand komen tussen preventieve gezinsondersteuning (bv. HvhK-partners zoals Kind & Gezin, HOPON, Baboes, CB-organisatoren enz.), onderwijs (bv. Brede school, CVO), welzijn (bv. CAW), kinderopvang (bv. Molenketjes vzw), gezondheid (bv. WGC), sociaal cultureel werk (bv. Samen Voor Morgen) en integratie (bv. Foyer).

Een voorbeeld van een domein-overschrijdende samenwerking is de organisatie van het atelier 'psychisch welzijn' (Family Talk BXL) dat door HOPON- en CAW-medewerkers gegeven werd in een CVO (opleiding kindzorg).

Een ander voorbeeld betreft de oprichting en verdere uitrol van de pamperbank (materiële ondersteuning) die via onder meer de verpleegkundige van K&G gelinkt werd aan andere ondersteuningsinitiatieven: o.a. onthaal, ontmoeting en consultatie in het WAQ, warme doorverwijzing naar het atelier van De Brug in het WAQ. We zien daarin het principe 'One Stop Shop' gerealiseerd en het belang van een vertrouwens- of brugfiguur naar voren komen.

Kijk over het muurtje:

Werk lokaal en Brusselbreed

Aanbod is vaak multi-inzetbaar. Er zijn verschillende thema's, ateliers, workshops, vormingen enz. die zowel lokaal als Brusselbreed inzetbaar zijn. Dat geldt bijvoorbeeld voor aanbod dat door Brusselbrede partners of partners met een lokale en bovenlokale opdracht ontwikkeld werd en dat al dan niet na aanpassing aan de doelgroep (bv. ouders, aanstaande ouders, ouders die een opleiding volgen enz.), op verschillende locaties, in verschillende wijken en gemeenten ingezet kan worden. Meer concreet betreft het onder meer de ateliers EHBO, slaaphygiëne, schermtijd, meertalig opvoeden, psychisch welzijn, perinatale cultuursensitieve ateliers over zwangerschap en seksualiteit.

Eens een dergelijk aanbod ontwikkeld werd, kan je je toespitsen op een (zo nodige) finetuning van dat aanbod op de doelgroep, de toeleiding en de praktische organisatie. Bijvoorbeeld:

Op welke locatie – vindplaats - kunnen we dat atelier aanbieden?

Hoe omschrijven we ons aanbod, hoe spreken we (aanstaande) ouders aan?

Welke partners (cf. brugfiguren) én kanalen (bv. flyers, mailing, face to face) kunnen we inschakelen voor de toeleiding?

Wie verwelkomt de ouders en de kinderen? Wie staat in voor het onthaal?

Kijk over het muurtje:

Werk samen met de lokale overheid

Samenwerking met de lokale overheid kan een meerwaarde bieden om levensdomeinen te verbinden (cf. geïntegreerd werken) en om randvoorwaarden te vervullen. Denk aan de mogelijke (ondersteunende) rol van een OCMW om met HvhK-partners grondrechten te realiseren. Of denk aan een gemeentelijke toegankelijke locatie voor ontmoeting of voor materiële ondersteuning (bv. een buurthuis, een pamperbank of een babytheek).

In het onderzoek naar toegankelijke gezinsondersteuning (Vandewaerde et al., 2019) bleek reeds dat samenwerking met gemeentelijke actoren niet altijd evident is. Om gemeentelijke actoren te informeren en betrokken te krijgen kunnen verschillende stappen gezet worden.

- Zoek **aansluitingspunten** in het **beleidsplan** van de gemeente, zoek convergenties tussen de beleidsdoelstellingen en -acties en de doelstellingen, de principes en acties die je met je partners voor ogen hebt of al gerealiseerd hebt. Bijvoorbeeld: *Waar zijn we mee bezig in de gemeente? Waar zien we verbinding tussen gemeentelijke intenties en initiatieven en die vanuit het HvhK-netwerk? Waar zien we mogelijkheden tot samenwerking?*
- Vraag een **overleg** met (een) **bevoegde schepen(en)** en zijn/haar **medewerker** (bv. kinderopvang, gezinnen, armoede enz.). Exploreer of schepenen met aansluitende bevoegdheden of hun medewerkers gecontacteerd kunnen worden.
- Probeer je vraag (via de schepen of medewerker die je sprak) op de agenda van het **schepencollege** te plaatsen en vraag of je zelf een toelichting mag geven (bv. toelichting in het Nederlands, ondersteunende presentatie in het Frans). Hou er rekening mee dat je misschien slechts een kort tijdslot voor je toelichting krijgt. Focus op de link met de gemeentelijke intenties, op wat je met het netwerk kan bieden en op wat je aan de gemeente vraagt. Kortom, wees beknopt en concreet.

Concrete vragen die aan de lokale overheid (schepen Van Damme, schepencollege) en hun diensten, waaronder het OCMW (Mevr. Bastin) werden voorgelegd:

- *De ontwikkeling van de (Brusselbrede) pamberbank met een duurzame verankering in Molenbeek: niet enkel 'nu' pampers verzamelen en uitdelen.*
 - *Belang van contact met de gemeentelijke overheid om daar afspraken over te maken.*
 - *Belang van samenwerking met OCMW voor toeleiding en middelen (cf. in Jette wordt de pamberbank getrokken door het OCMW).*
 - *Mogelijke samenwerking voor acties met de kinderdagverblijven waar schepen Van Damme voor bevoegd is, o.a. over het thema 'Meertalig opvoeden' in het kader van warme transitie.*
 - *Mogelijke deelname van een OCMW-medewerker aan het LGN*
-
- Laat je niet afschrikken door een eerste weigering of een (herhaaldelijke) schrapping van je topic van de agenda van het schepencollege. Zoek eventueel een andere weg. Bezorg bijvoorbeeld (vooraf) **concrete informatie** over activiteiten en hoe die mede door de gemeente versterkt kunnen worden én ook **voor de gezinnen en de gemeente een meerwaarde** kunnen bieden, geef voorbeelden van de **expertise** die de partners van je netwerk kunnen inbrengen.

- Ga op terreinverkenning bij gemeentelijke initiatieven, ga naar openingen van nieuwe initiatieven, naar evenementen enz. Net zoals in je eigen organisatie 'wandelingengesprekken' je antwoorden op je vragen, inzichten of nieuwe ideeën enz. kunnen bieden, kan deelname aan dergelijke meer informele events je daar ook bij brengen. Je leert er vaak ook andere actoren of initiatieven (beter) kennen.

- Om de samenwerking met de gemeentelijke overheid op continue basis te bevorderen is het aangewezen dat een van de leden van het LGN-netwerk (bv. de inhoudelijk ondersteuner) op regelmatige basis (bv. tweejaarlijks) **aan het gemeentebestuur rapporteert** over de verwezenlijkingen van het HvhK. Dat verhoogt de betrokkenheid van de gemeentelijke overheid en leidt tot synergie.

Werk nabij

- Aanklampend
- Invoegend
- Wendbaar
- Gedifferentieerd

Werk nabij:

Werk aanklampend

Aanklampend werken is een belangrijke basishouding voor het bereiken van je doelgroep en voor het opbouwen van een vertrouwensrelatie met je doelgroep.

Ook op samenwerkingsniveau is het aangewezen om te blijven zoeken naar verbindingen en opportuniteiten en dat op inhoudelijk vlak (bv. te delen expertise, informatie), methodisch vlak (bv. te delen methodieken, werkvormen) en op organisatorisch vlak (bv. locatie, toeleiding).

Werk nabij:

Werk invoegend: vindplaats - cultuur- en taalsensitief

Je invoegen betekent dat je vindplaatsgericht werkt, dat je werkt op een locatie waarmee je doelgroep, de aanstaande ouders en ouders met jonge kinderen, vertrouwd zijn. Dat brengt ons terug bij 'Family Talk BXL', een domein-overschrijdend atelier dat door HOPON en CAW in een CVO gegeven werd en bij de ateliers 'Slaaphygiëne' en 'Schermtijd' die door het WGC in het WAQ gegeven werden. Doorgaans zijn dat locaties die fysiek nabij zijn of gemakkelijk bereikbaar zijn (te voet, openbaar vervoer, korte en gemakkelijke verplaatsingstijd).

Aanstaande ouders en ouders met jonge kinderen kunnen op vele vlakken verschillen. Denk bijvoorbeeld aan diversiteit op vlak van sociale, culturele en economische achtergrond. Er is vaak sprake van een breed palet aan talen waarmee ouders en kinderen thuis en in andere contexten zoals de kinderopvang, de school, gemeentediensten geconfronteerd worden.

Zowel inhoudelijk als methodisch vraagt dat onder meer een cultuursensitieve aanpak waarbij de ondersteuning afgestemd is op de eigenheid van de noden van de (aanstaande) ouders en hun kinderen. De inzet van de cultuursensitieve voorlichtings- en seksualiteitskoffer zijn daar 'methodische' voorbeelden van. Het gaat evenwel ook over de basishouding en reflectiekaders waarmee medewerkers ouders tegemoet gaan, met hen in gesprek gaan enz.

Om de toegankelijkheid te garanderen voor alle ouders, ook de grote groep (aanstaande) ouders in een kwetsbare situatie, die geen Nederlands spreken en geen aansluiting vinden bij het Nederlandstalig aanbod, is het aangewezen om de ondersteuningsactiviteiten in meerdere talen aan te bieden: Nederlands, Frans en Engels. Bij verschillende ateliers was de 'initiële' taal Nederlands of het Frans (o.a. EHBO, meertalig opvoeden), maar tijdens de sessies werden – net zoals onder meer in de werking van het WAQ of Court'échelle, verschillende andere talen gesproken. We ervaren dat als een van de elementen om de verbinding tussen de verschillende gemeenschappen te versterken. Dat sluit aan bij het advies van de Adviesraad Welzijn en Gezondheid om in te zetten op taaloverschrijdende samenwerking binnen en over de sectoren en bevoegdheden heen (Meerjarenplan Lokaal Sociaal Beleid 2021-2025, p. 16).

MigratieMuseumMigration (MMM)

Werk nabij:

Werk wendbaar

Niettegenstaande je vertrokken bent van vragen of noden van (aanstaande) ouders, een goed plan hebt, goede afspraken hebt gemaakt, de nodige voorbereidingen hebt getroffen enz., kunnen zich altijd onverwachte omstandigheden voordoen waardoor datgene dat je voorzien had, niet gerealiseerd of nagekomen kan worden. We werden daarmee het meest uitgesproken geconfronteerd in de COVID-periode. De wisselende maatregelen, de afstandsregels waarvan in het bijzonder het verbod op fysieke bijeenkomsten en de sterker op de voorgrond gekomen materiële noden vroegen een grote wendbaarheid op vlak van **ondersteuningsvorm** (inhoudelijk), **werkvorm** (van fysiek naar digitaal) en **toeleiding**.

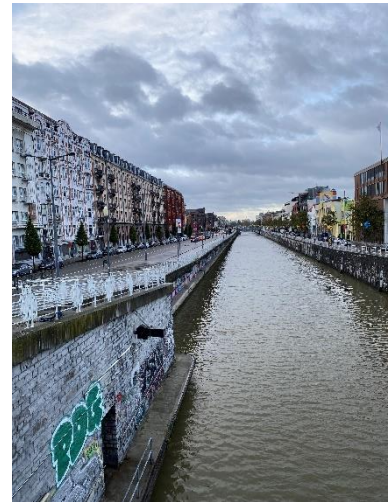
We stelden vast dat net de beperkingen om fysieke bijeenkomsten te organiseren, opportuniteiten in het vizier bracht om parallel aan de omschakeling naar onder andere een digitaal aanbod, zijwegen in te slaan. Voorbeelden zijn:

- de finetuning van de brochure voor ouders '[Steun voor jonge gezinnen in Brussel](#)' om ze gericht in te zetten in online-ondersteuning (cf. vertaalslag naar de wijken) en de ondersteuning,
- ondersteuning van de (door)ontwikkeling van de Brusselbrede pamperebank en de verankering daarvan in Molenbeek.

In de loop van het traject was er meermaals en bij verschillende organisaties sprake van **personeelwissels** en **uitval** van **medewerkers**. Dat had zowel een impact op de desbetreffende organisatie (cf. het reeds voorziene 'eigen' aanbod dat ingeperkt moest worden, overname van taken door collega's) als op de cocreatie van en nieuw of versterkt aanbod. Het initiatief moest dan bijvoorbeeld in de exploratiefase tijdelijk on hold geplaatst worden of er moest gezocht worden naar alternatieve (tijdelijke) uitvoeringsmogelijkheden. Zo startte bijvoorbeeld een studente Gezinswetenschappen (Odisee) 'spel en ontmoeting' op de locatie van 'Samen voor Morgen' mee op.

Eerder wezen we reeds om deel te nemen aan extramurale, lokale en Brusselbrede activiteiten of events. Zowel voor kennismaking met potentiële partnerorganisaties (cf. hun aanbod, expertise en locatie) als voor toeleiding (bv. mensen op de zondagsmarkt of in de bibliotheek aanspreken over activiteiten) biedt dat een meerwaarde. Dat vraagt soms '**wendbare werktijd**': buiten de klassieke of reguliere werktijden (9 tot 5, weekdays).

Werk nabij:

Werk gedifferentieerd: in uitvoering en bekendmaking

Gedifferentieerd in uitvoering

Waar in het verleden voornamelijk ingezet werd om een **fysiek, face-to-face-aanbod** te creëren, bracht COVID noodgedwongen de ontwikkeling van **online aanbod** in een stroomversnelling (bv. thema's EHBO en psychisch welbevinden). Dat vroeg van de partners 'snel schakelen' (cf. flexibiliteit, wendbaarheid) en creativiteit. Net door de betrokkenheid van verschillende partners kon de know how samengelegd worden, kon ook het aanbod inhoudelijk verder afgestemd worden (bv. toevoeging van Molenbeek-specifieke informatie in de presentatie die aanvankelijk Brusselbreed was opgemaakt). Digitaal aanbod voorzien en daarbij de nodige ondersteuning voorzien (bv. vanuit een CVO) kan net een opstap zijn om digitale inclusie te bevorderen. We merken op dat de omstandigheden (cf. COVID) en uitgesproken noden, mogelijk het enthousiasme en engagement van de betrokkenen nog hebben versterkt om aanbod te (blijven) voorzien. Dat geldt zowel voor actoren uit de PGO, als voor actoren uit het welzijns- en gezondheidsdomein (bv. de ziekenhuisarts die een Nederlandstalige en Franstalige online-sessie EHBO gaf).

Een andere belangrijke dimensie van gedifferentieerd werken, betreft de **variëteit** aan op te nemen **functies**. In de inleiding verwezen we naar breed onthaal, informatieverstrekking en ondersteuning, spel en ontmoeting. Het overzicht van de ateliers (zie punt 3.1) kan verkeerdelijk de indruk wekken dat de versterkte samenwerking en het versterkt aanbod zich vooral op informatieverstrekking toespitste. Zoals eerder aangegeven was er tijdens de ateliers ruimte voor (face to face of online) ontmoeting, informele uitwisseling en doorverwijzing naar ander ondersteuningsaanbod. Daarenboven blijkt uit de beschrijving van de werven 'waar nog werk aan is' (punt 3.2), dat inzake onthaal (reeds aanwezig bij o.a. Foyer, het WAQ) en inzake spel en ontmoeting (reeds aanwezig bij o.a. Court'échelle, WAQ, Tuincafé Elmer West, lunchmoment ouder en baby bij Zwanger in Brussel, BabyBru bij de Brug) wel degelijk verdere stappen werden gezet. Gelet op het intensiever karakter (cf. wekelijks tot meermaals per week) en andere moeilijker ter realiseren randvoorwaarden (o.a. vaste personeelsinzet en -middelen) vraagt dat langer lopend overleg en verdere afstemming met partners die daarin een rol kunnen opnemen.

Een laatste topic van gedifferentieerd werken op uitvoeringsniveau betreft de **doelgroep**. In het kader van professionalisering en meer specifiek met het oog op expertise-uitwisseling en -versterking, zijn ateliers voor **medewerkers** van de verschillende organisaties en levensdomeinen relevant gebleken. Meer specifiek versterkt hen dat in de ondersteuning van (aanstaande) ouders: met ouders daarover een gesprek kunnen aangaan, ouders daarover kunnen informeren, doorverwijzen enz. Bedenk dat een (professionaliserings)atelier voor medewerkers een 'proeftuin' kan zijn voor de doorontwikkeling van een ondersteuningsaanbod voor (aanstaande) ouders.

Laatst vermelde brengt ons terug bij de finaliteit van de versterkte samenwerking: ouders ondersteunen en versterken in hun (toekomstig) ouderschap en kinderen optimale ontwikkelingskansen bieden. Dat sluit aan bij het eerder aangehaalde belang om af te stemmen op de **diversiteit** van **gezinnen** en het belang van **doorlopende ondersteuning over leeftijdsfasen heen (cf. continuïteit)**. Voorbeelden zijn: (thematisch) verbinding maken tussen leeftijdsfasen (cf. atelier warme transitie), initiatieven koppelen of inbedden in werkingen waar een gemengd publiek (naar achtergrond en leeftijd van de kinderen) komt of gemakkelijk toegeleid naar kan worden (cf. atelier van Foyer in het WAQ).

Gedifferentieerd in bekendmaking

Het spreekt voor zich dat bekendmaking idealiter vele kanalen en vormen kent: **flyers** en **posters** in verschillende **talen** en op verschillende **vindplaatsen** (publieke ruimte en diensten en voorzieningen), **Facebookposts**, **face-to-face aanspreken** of **Whatsapp-aankondigingen** en -herinneringen door medewerkers van bekende en vertrouwde organisaties, enz. Een van de medewerksters van het WAQ gebruikt in dat verband de zinsnede: '*Je bent maar een appje van mij verwijderd.*' Zowel face to face aanspreken als Whatsappen zijn kanalen waarin (aanstaande) ouders persoonlijk en rechtstreeks aangesproken en geïnformeerd kunnen worden over ondersteuningsinitiatieven en **warm doorverwezen** kunnen worden naar die initiatieven en de partnerorganisaties.

Bij de inzet van flyers of posters vraagt de opmaak bijzondere aandacht. Eerder verwezen we reeds naar het talige en cultuursensitieve aspect (cf. begrijpelijk, herkenbaar). Je stelt de flyer of poster dan ook best in cocreatie met de doelgroep op (bv. flyer ‘veilig zwanger’).

Aansluitend bij de voorbereiding van de ateliers, werd een begin gemaakt met een Facebookpagina van het HvhK Molenbeek-Koekelberg. Het is een van de pistes om naast de [Brusselbrede website van het HvhK](#), de ondersteuningsmogelijkheden **virtueel** zichtbaar en bekend te maken.

Ook het fysiek zichtbaar en herkenbaar maken van ondersteuningsaanbod en organisaties vraagt verdere aandacht. Systematisch het HvhK-logo gebruiken aan de gebouwen kan de herkenbaarheid bevorderen (cf. zoals het gebruik van het N-logo voor Nederlandstalige instellingen in Brussel). Dat sluit naadloos aan bij het gebruik van dat logo en een vast sjabloon voor gedrukte en online uitnodigingen. Kortom, eenduidige maar naar werkvorm gediversifieerde communicatie is een troef.

4 Tot slot

De blauwdruk om een basisaanbod voor aanstaande ouders en ouders met jonge kinderen te ontwikkelen en te implementeren, houdt rekening met de veranderende (Brusselse) samenleving. Hij vertrekt immers van de noden van de gezinnen, van gezinnen die divers en meertalig zijn en die zich vaak in preciaire levensomstandigheden bevinden.

We zijn aan de slag gegaan met de partners van het werkveld in drie wijken van Molenbeek. De keuze voor deze wijken was gestoeld op een uitgebreide omgevingsanalyse (demografisch, diensten en voorzieningen, samenwerkingsverbanden) en sluit aan bij onder meer het idee van netwerksamenleving waarin gesteld wordt dat netwerken zich situeren op het niveau van de wijk (Hartman-van der Laan, 2021, p. 183). We hielden evenwel niet rigide vast aan die wijken. Een dienst in een andere wijk kan voor ouders en hun kinderen soms gemakkelijker te bereiken zijn dan wat in de eigen wijk aanwezig is. Daarenboven zijn we er ons van bewust dat, mede vanuit migratieoogpunt en de uitgesproken (verhuis)mobilititeit, netwerken de wijken ruimschoots kunnen overstijgen.

We doorliepen een proces van informeren over de bevindingen van de [ouder- en de werkveldbevraging in Brussel](#) (Vandewaerde et al., 2019), van inhaken op goede praktijken, om na intensief overleg, experimenteren en finetunen, te landen met een versterkte samenwerking en een versterkt ondersteuningsaanbod.

In het ondersteuningstraject zagen we eerdere onderzoeksbevindingen en praktijkervaringen bevestigd: een aanbod voor aanstaande ouders en ouders met jonge kinderen moet vooral **toegankelijk** zijn. Dat kan alleen maar door de inzet van gemotiveerd en geschoold personeel die ervaring hebben met het bereiken van (aanstaande) ouders met (specifieke) informatie- en ondersteuningsnoden. Het vraagt een sterk netwerk van partners die naar elkaar doorverwijzen en die kunnen werken met een uitgebreid en gevarieerd aanbod dat verschillende levensdomeinen behelst.

Het PGO-landschap in Brussel heeft **medewerkers** nodig, die de eigenheid van de Brusselse samenleving kennen. Een toegankelijk aanbod realiseren op wijkniveau vraagt **voldoende en ervaren** personeel. Zowel voor de samenwerking op zich als voor (aanstaande) ouders biedt een **vaste ploeg** de grootste garantie om een duurzame samenwerkings- of ondersteuningsrelatie aan te gaan. Laatst vermelde blijkt een bijzondere uitdaging te zijn (cf. personeelsverloop). Een samenwerkingsverband of de cocreatie van (nieuw) aanbod is bijzonder kwetsbaar als je afhankelijk bent van (de goodwill van) een of een paar medewerkers. Bij uitval van die medewerker(s) komt de verdere exploratie en zo ook de implementatie van ondersteuningsinitiatieven onder druk te staan.

Mede gelet op personeelsverschuivingen, is het belangrijk om op een continue basis te **blijven** kennismaken (cf. warm kunnen doorverwijzen, toeleiden), **briefen, afstemmen** en dat op **verschillende niveaus**. Dat brengt ons bij het belang dat medewerkers **ondersteund en gedragen** worden door hun **organisatie** en door een overkoepelende structuur of **samenwerkingsverband** (o.a. appreciatie en duidelijkheid over hun rol, inbreng, mandaat enz. in het te ontwikkelen of te implementeren aanbod, in de samenwerking enz.).

Een gezamenlijke visie uitwerken, komen tot een kwaliteitsvolle samenwerking en ondersteuning, vraagt **ervaren en voldoende trekkers, ondersteuners of coördinatoren** voor de vele wijken en gemeenten in Brussel. In het onderzoek suggereerden we een halftijdse FTE voor elk LGN (Vandewaerde et al., 2019). Het ondersteuningstraject wijst uit dat die personeelsinzet nodig is en rendeert. Zowel de inhoudelijk ondersteuner van het LGN als de coördinator van het HvhK zijn belangrijke verbindingsfiguren. Het zijn als het ware 'pendelaars' die een goed zicht hebben op de expertise en faciliteiten die lokaal en Brusselbreed aanwezig zijn en die een faciliterende rol opnemen om dat alles met elkaar te verbinden. Een trekker, ondersteuner of coördinator vormt in die zin een belangrijke aanvulling bij de LGN-partners die deel uitmaken van andere netwerken of overlegorganen, die gelieerd zijn aan andere domeinen en sectoren.

Te onthouden is dat een kwalitatief aanbod enkel tot stand komt wanneer de **samenwerkingsverbanden organisch** kunnen **groeien**. Het feit dat net in COVID-periode **concrete samenwerkings- en ondersteuningsinitiatieven** gerealiseerd konden worden, was voor het samenwerkingsverband op zich bijzonder betekenisvol: partners leerden elkaar beter kennen en dat zowel voor wat ze elkaar inhoudelijk als organisatorisch kunnen bieden voor de ondersteuning van gezinnen (cf. win-winsituatie). Dat schept vertrouwen en versterkt het engagement om op een duurzame manier samen te werken. Daarop kan verder gebouwd worden voor de realisatie van de nieuwe fysieke locatie van het HvhK in Molenbeek-Koekelberg.

De kans op succesvolle initiatieven is groter als deze samenwerkingen door **lokale en bovenlokale overheden ondersteund** worden. Door regelmatig te overleggen met elkaar groeit er een positieve houding en een geloof in een gemeenschappelijk doel. Op die manier is cocreatie een tweede natuur. Cocreatie over domeinen en sectoren heen, en het daaruit voortvloeiende groter bereik, vraagt evenwel een **regelluwe setting en continuïteits- of duurzaamheidsgaranties** (cf. versus kortlopende projectmatige financiering). Op die manier komen we tot duurzame samenwerkings- en ondersteuningsmodellen die werken voor Brussel en over alle mogelijke beperkingen heen werken (cf. veelheid aan talen, sectoren, zuilen, disciplines en regelgevingen) (De Koster et al., 2019).

In het voorbije jaar maakte de bovenlokale structuur, de **vzw HvhK**, reeds werk van verschillende visie-nota's (cf. onthaal, ontmoeting, pamperbank, fysiek HvhK) die een leidraad werden voor de professionals werkzaam in de PGO. Een **gedeelde visie en missie** is het bindmiddel tussen de verscheidenheid aan partners die werken aan een preventief aanbod voor gezinnen en gezinnen in een kwetsbare situatie in het bijzonder.

Bovenlokale ondersteuning is ook nodig om randvoorwaarden voor de implementatie van concrete initiatieven gerealiseerd te krijgen. Denk aan de ontwikkeling en het ter beschikking stellen van **bruikbare tools** voor het werkveld. Een voorbeeld daarvan is het format voor uitnodigingen dat door de Brusselbrede communicatieverantwoordelijke ontwikkeld werd en voor de toeleiding naar de ateliers ingezet werd.

Tenslotte onderstrepen we het belang om de **aanwezige goede praktijken** in het Brusselse PGO-landschap te benutten. Er is veel expertise en creativiteit aanwezig in Brussel. Het is een meerwaarde om die goede praktijken te ondersteunen en verder over Brussel uit te

rollen in lokaal verankerde en buurtgerichte initiatieven. We denken onder meer aan de expertise inzake warme transitie, meertaligheid, cultuursensitief werken, ontmoeting, welzijn, gezondheid en opvoeding én aan initiatieven waar nabije ondersteuning over verschillende levensdomeinen samen komt.

Ook voor de inzet op informele ondersteuning zien we goede praktijken in Brussel. Niettegenstaande in spel en ontmoeting, via ateliers enz. ruimte is voor informele uitwisseling, ondersteuning enz., is het relevant om daar in de toekomst, ook vanuit preventieve gezinsondersteuning, nog meer specifiek op in te zetten. Het is een van de opdrachten die in de Besluit van de Vlaamse Regering over de subsidiëring van een geïntegreerd Vlaams gezinsbeleid in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad voor het HvhK Brussel beschreven staat. Daarvoor kan onder meer aansluiting gevonden worden bij het meerjarenplan lokaal sociaal beleid van de VGC 2021-2025 (cf. 'stimuleren van vrijwillige en informele zorg en ondersteunen van vrijwilligerswerk') en de projecten '[Zorgzame buurten](#)'.

5 Dankwoord

De exploratie en realisatie van een versterkte samenwerking en een versterkt aanbod was slechts mogelijk dankzij:

- de **Vlaamse Gemeenschapscommissie** (achtereenvolgens vertegenwoordigd door Sara Mouton, Evelyne Dirix en Dagmar Bicqué) en het **Huis van het Kind Brussel** (achtereenvolgens vertegenwoordigd door Ingrid De Clunder, Anne Lambrechts en Myranda Emmerechts) die ons de mogelijkheid boden om de onderzoeksbevindingen via een ondersteuningstraject te vertalen naar het werkveld,
- het **kabinet van Minister Elke Van den Brandt** (Pepijn Hanssens) en de (intersectorale) **Brussel-medewerkers van Kind & Gezin** (Nicole Mondelaers en Erik Van Den Begin) die onder andere mee input gaven voor de uitwerking van het ondersteuningstraject (keuze van de wijk, linken met dienstverlening enz.),
- de **inhoudelijk ondersteuner** van het Lokaal Gezinsondersteunend Netwerk Molenbeek-Koekelberg (Isabel van Maele) die intensief betrokken was bij de ontwikkeling van het ondersteuningstraject én de ontwikkelingen op het terrein,
- al de **partners van de LGN Molenbeek-Koekelberg** en al de **andere lokale en Brusselbrede werkveld- en beleidsactoren** die door mee te denken, mee uit te wisselen en mee te doen tot een versterkte samenwerking en een versterkt aanbod konden komen. Een welgemeende dank je wel, het waren twee boeiende en verrijkende jaren.

Simonne Vandewaerde
Kristien Nys

6 Literatuur en inspiratiebronnen

Cartografie: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn Brussel-Hoofdstad.

De Koster, K., Holtackers, S., Vanmechelen, O., Carremans, F., Teugels, H., Nolf, E. (2019). *Verbindende oplossingen voor Brussel*. Verslagboek Staten-Generaal Welzijn en Zorg 15 februari 2019, Kenniscentrum WWZ.

Hartman-van der Laan, M. (2021). Sociaal werk in de digitale samenleving. In J. Van Den Broeck, S. Degraeve, J. Claeys, M. Huysmans, & H. Stiens, *Stemmen voor de Stad. Perspectieven op stedelijk sociaalwerk*, pp177-194). Brussel: Politeia.

HOPON Opvoedingsondersteuning, i-mens (2020). *Draaiboek Warme Transitie*.

Huis van het Kind Brussel (2021). *Functies fysiek Huis van het Kind*.

Huis van het Kind Brussel (2021). *Onthaal in het Huis van het Kind Brussel*.

Huis van het Kind Brussel (2021). *Ontmoeting in Huis van het Kind Brussel*.

Huis van het Kind Brussel (2021). *Jaarverslag 2020*.

<https://www.huisvanhetkindbrussel.be/nl/over-ons/jaarverslag-2020#gallery-1>

Sint-Jans-Molenbeek (2019). *Gemeentelijke beleidsverklaring Législatuur 2018-2024. Molenbeek*. <http://www.molenbeek.irisnet.be/nl/bestanden/raad/politieke-orientatienota/gemeentelijke-beleidsverklaring.pdf>

Stuurgroep ondersteuningstraject Molenbeek 'Toegankelijke Gezinsondersteuning in Brussel voor toekomstige ouders en ouders met jonge kinderen' (2020-2021). Interne verslaggeving van de 2 bijeenkomsten in 2020 en de 4 bijeenkomsten in 2021.

Vandewaerde, S., Fagardo, B., Nys, K., & Emmery, K. (2019). *Toegankelijke gezinsondersteuning in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad voor toekomstige ouders en ouders met jonge kinderen. Onderzoek met steun van de Vlaamse Gemeenschapscommissie*. Schaarbeek: Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee).

https://www.kcgezinswetenschappen.be/sites/default/files/publicaties/onderzoeksrapport_gezinsondersteuning_brussel_2019.pdf

Vandewaerde, S., Fagardo, B., Nys, K., & Emmery, K. (2019). *Toegankelijke gezinsondersteuning in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad voor toekomstige ouders en ouders met jonge kinderen. Samenvatting. Onderzoek met steun van de Vlaamse Gemeenschapscommissie*. Schaarbeek: Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee).

https://www.kcgezinswetenschappen.be/sites/default/files/publicaties/samenvatting_gezinsondersteuning_brussel_2019.pdf

Vandewaerde, S., & Nys, K. (2020). *Steun voor jonge gezinnen in Brussel. Boekje voor ouders*. Schaarbeek: Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee).

https://www.kcgezinswetenschappen.be/sites/default/files/publicaties/ouderbrochure_met_internetlinks_def.pdf

Visie Pamperbank Brussel (2021).

Vlaamse Gemeenschapscommissie. (2019). *Brussel is wat we delen. Bestuursakkoord Vlaamse Gemeenschapscommissie 2019-2024*. https://www.vgc.be/sites/vgc/files/2019-07/Akkoord-VGC_3.pdf

Vlaamse Gemeenschapscommissie. (2019). *Management en operationeel plan gezin 2017-2022*. <https://www.vgc.be/sites/vgc/files/2019-04/Managementplan%20van%20de%20entiteitsverantwoordelijke%20Gezin.pdf>

Vlaamse Gemeenschapscommissie (2021). *Meerjarenplan Lokaal sociaal beleid 2021-2025*. <https://www.vgc.be/sites/vgc/files/2021-03/Lokaal%20Sociaal%20Beleid%20VGC-%20meerjarenplan%202021-2025.PDF>

Vlaamse Regering (2022). *Besluit van de Vlaamse Regering over de subsidiëring van een geïntegreerd Vlaams gezinsbeleid in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad*. <https://www.kindengezin.be/sites/default/files/2022-02/Ge%C3%AFntegreerd%20Vlaams%20gezinsbeleid%20in%20het%20tweetalige%20gebied%20Brussel-Hoofdstad%20-%20BVR%204%20februari%202022%20%281%29.pdf>

wijkmonitoring.brussels

www.huisvanhetkindbrussel.be

www.vgc.be/wat-biedt-n-brussel/gezin

De Franstalige en Engelstalige versie van de samenvatting van het onderzoek 'Toegankelijke gezinsondersteuning ...' en van het boekje 'Steun voor jonge gezinnen', zijn terug te vinden op: <https://www.kcgezinswetenschappen.be/nl/gezinsbegeleiding-in-brussel>.

Voor een overzicht van de geraadpleegde (cijfer)bronnen voor de bepaling van de prioritaire wijken verwijzen we naar [Vandewaerde et al. \(2019\)](#).

7 Bijlagen

Bijlage 1: Stappenplan bepaling prioritair wijk Brussel.....	44
Bijlage 2: Voorbeeld uitnodiging 'Huis van het Kind On Tour'	46
Bijlage 3: Flyers ouderschapsateliers	47

Bijlage 1: Stappenplan bepaling prioritair wijk Brussel

Zie:

- Vandewaerde S., Fagardo B, Nys K. en Emmery K., (2019). [Toegankelijke gezinsondersteuning in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad voor toekomstige ouders en ouders met jonge kinderen](#). Brussel: Kenniscentrum Gezinswetenschappen, Odisee (p. 242-248)
- Vandewaerde S., Fagardo B, Nys K. en Emmery K., (2019). [Toegankelijke gezinsondersteuning in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad voor toekomstige ouders en ouders met jonge kinderen. Samenvatting](#). Brussel: Kenniscentrum Gezinswetenschappen, Odisee (p. 30)

<p>Doordat de levensomstandigheden en het welzijn van kinderen worden beïnvloed door de (gezins)context waarin het kind opgroeit, stellen we voor om de ondersteuning op korte termijn te realiseren in wijken waar enerzijds veel gezinnen wonen met jonge kinderen en anderzijds waar de risico's op minder goede levensomstandigheden voor gezinnen met kinderen het grootst zijn. Een Brusselse wijk wordt gekwalificeerd als 'prioritair' aan de hand van twee sociaaleconomische indicatoren, nl. een hoge werkloosheidsgraad en een laag mediaan inkomen (belastbaar inkomen der aangiften). Tevens benaderen we in 1^e instantie de wijken waar het aandeel kinderen jonger dan 3 jaar hoger is dan het gemiddelde voor het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad. Er werden 145 wijken afgebakend waarvan 118 woonwijken waarin 99.7% van de bevolking woont.</p>	
<p>Stap 1</p> <p>= zoekzone bepalen: alle gemeenten waar het aandeel kinderen geboren in een gezin zonder inkomen uit arbeid hoger dan 20% is.</p>	<p>Deze indicator wordt (voorlopig) nog niet op wijkniveau berekend (cf. mondelinge communicatie GGC, 15/05/2019), waardoor de selectie geschied op basis van de gemeenten waar één kind op 5 (20%) geboren wordt in een gezin waar geen inkomen uit arbeid is.</p> <p>Voor Brussel betreft het de gemeenten: Sint-Joost-ten-Node, Sint-Jans-Molenbeek, Anderlecht, Brussel-stad, Schaarbeek, Sint-Gillis en Jette (BISA, 2015). Op deze manier wordt er getracht om 75% (dit zijn 2926 kinderen) van deze doelgroep te bereiken.</p>
<p>Stap 2</p> <p>= wijken selecteren waar het werkloosheidsaandeel op de totale bevolking (18-64 jaar) hoger is dan 12% (dit zijn 45 wijken).</p>	<p>Door te kijken naar het aandeel werkzoekenden binnen de bevolking tussen 18 en 64 jaar (Wijkmonitoring, 2019a), krijgen we ook een beeld van het socio-economisch profiel van de bewoners in deze gemeenten. Belangrijk hierbij is dat het gaat over alle huishoudens en niet alleen over de gezinnen met kleine kinderen. We zien dat het aandeel werkzoekenden bij 6 gemeenten van de 'zoekzone' (Sint-Joost-ten-Node, Sint-Jans-Molenbeek, Anderlecht, Brussel-stad, Schaarbeek, Sint-Gillis) boven het gemeentelijk gemiddelde van 12.3% liggen. Enkel Jette ligt hier net onder met 12.2%.</p>
<p>Stap 3</p> <p>= we selecteren enkel die wijken waar het aandeel werkzoekenden hoger is dan 16%, dit zijn 21 wijken</p>	<p>Het aandeel werkzoekenden. Deze indicator kan berekend worden op wijkniveau, waardoor wijken als prioritair worden aanzien wanneer het aandeel werkzoekenden (op de totale actieve bevolking) meer dan 12% bedraagt. Dit percentage is het gemiddelde voor Brussel. Uit onderstaande tabel blijkt dat 46 wijken volgens deze indicator kunnen opgenomen worden.; 46 van de 118 woonwijken (bijna 40%) scoren hoger dan het gemiddelde op de tweede indicator omtrent het aandeel werkzoekenden. We stellen voor om op korte termijn ons te</p>

	<p>beperken tot acties binnen 21 wijken die hoger scoren dan 16%: Kuregem Dauw, Kuregem Veeartsenij, Vogelenzang – Erasmus, Kuregem Bara, Brabantwijk, Marollen, Anneessens, Stalingrad, Noordwijk, Oud Laken Oost, Havenwijk, Koekelberg, Haachtse Steenweg, Colignon, Hallepoort, Bosnie, Weststation, Historisch Molenbeek, Hertogin, Sint-Joost Centrum, Laag Vorst</p>
<p>Stap 4</p> <p>= controleren of hier ook de meeste kinderen (absoluut en relatief) wonen.</p>	<p>Het aandeel kinderen jonger dan 3 jaar op het totaal van de bevolking. Om een totaalbeeld te geven van Brussel wordt er eerst gekeken naar dit aandeel per gemeente om nadien dieper in te gaan op vastgestelde (prioritaire) wijken.</p> <p>Op gemeentelijk niveau is het natuurlijk saldo positief in elk van de 19 Brusselse gemeenten . Het is bijzonder hoog, ten opzichte van de gemeentelijke bevolking in Schaarbeek, Sint-Jans-Molenbeek en Koekelberg, waar het telkens meer bedraagt dan 10 ‰. In deze gemeenten zijn het beperkte aandeel ouderen en het grote aandeel jongvolwassenen (20-35 jaar) bevorderlijk voor een hoog natuurlijk saldo.</p> <p>De gegevens van 2017 bevestigen de projecties van BISA 2014, namelijk dat het aandeel van de kinderen min 3 jaar het grootst is in de gemeenten: St. Jans-Molenbeek, Schaarbeek, Anderlecht, en ook Koekelberg en Sint Joost ten Node.</p> <p>Het aandeel kinderen jonger dan 3 jaar op de totale bevolking ligt in al deze [eerder vermelde 21 prioritaire] wijken boven het gemiddelde van Brussel (4.4%). Slechts één wijk had een lager aandeel jonge kinderen, namelijk de wijk Vogelenzang - Erasmus te Anderlecht (2.6%).</p>
<p>Stap 5</p> <p>= controleren op ‘mediaan inkomen’: op basis van dit criterium zouden we nog 5 wijken ‘in wacht kunnen zetten’ en opnemen in de acties op lange termijn.</p>	<p>Het mediaan inkomen der aangiften van een grondgebied (Wijkmonitoring 2019c). Deze indicator betreft het netto belastbaar inkomen van de aangifte bij de personenbelasting van de inwoners in het midden van de reeks, als men de aangiften van de inwoners van dit grondgebied rangschikt in stijgende volgorde. Het inkomen van huishoudens is een indicator van hun koopkracht en dus ook van hun toegangsmogelijkheden tot verschillende goederen (bv. voeding en huisvesting) en diensten (bv. cultuur).</p> <p>We bouwden verder op de destijds meest recente cijfers van 2016. Hierbij is er variatie te zien tussen €14 218 tot €30 835 euro (op jaarbasis). We zien dat het mediaan inkomen van de gezinnen in de geselecteerde wijken aan de lage kant is. De arme sikkkel omvat bijna uitsluitend wijken met een mediaan belastbaar inkomen lager dan €17 000. Enkel de wijk Colignon onderscheidt zich met een iets hoger mediaan belastbaar inkomen.</p>

Besluit

We stellen voor om op korte termijn een aanbod te ontwikkelen in de vastgelegde prioritaire wijken waar er veel gezinnen zijn met kinderen jonger dan 3 jaar en waarvan de socio-economische omstandigheden precair zijn. De prioritaire wijken bevinden zich in de gemeenten **Anderlecht (4), Brussel-stad (6), Jette (1), Vorst (1), Koekelberg (1), Schaarbeek (2), Sint-Gillis (2), Sint-Jans-Molenbeek (3)** en **Sint-Joost-Ten-Node (1)**. In totaal zijn dit 21 wijken.

Bijlage 2: Voorbeeld uitnodiging 'Huis van het Kind On Tour'

Donderdag 10 december 2020:
Huis van het Kind Molenbeek/Koekelberg on tour (online)

- I. Van 10 tot 11 uur zijn we te gast bij het Wijkgezondheidscentrum De Brug, Sanne en Wendy zijn de gastvrouwen

De Brug bestaat uit een team van verschillende zorgdisciplines (artsen, verpleegkundigen, kine's, tandartsen, psycholoog, diëtiste, vroedkundigen, maatschappelijk werk...) die nauw samenwerken onder 1 dak. De Brug staat voor toegankelijke eerstelijnszorg en werkt volgens het forfaitair systeem. Er is een belangrijke focus op preventief en wijkgericht werken. Op dit moment zijn er +- 4300 patiënten ingeschreven, die een representatieve afspiegeling zijn van de bewoners uit de wijk. **Dat vraagt enige toelichting!**

- II. Van 11 tot 12 leidt Adèle Bonnet ons rond in het WAQ

Een ontmoetingsplek in de Heyvaertwijk.
In de Liverpoolstraat nummer twee gebeurt er van alles: wekelijkse kinderateliers, vakantiestages voor kinderen, ontmoetingsplek voor jonge mama's, er is een tuin, je kan er zalen huren....

Maar wat is het WAQ nu precies?

Inschrijven?

Geef je mailadres door aan simonne.vandewaerde@odisee.be vóór 6 december en je ontvangt een link voor het online-bezoek op 10 december

Bijlage 3: Flyers ouderschapsateliers

Opvoeden in tijden van Corona, hoe doe je dat ?
Online **interactieve sessie** over ouderschap: tips en tricks
dinsdag 18 mei en dinsdag 15 juni 2021, van 10 tot 11:30 u.

Hopon en **CAW Brussel** (Centrum Algemeen Welzijnswerk), partners van het **Huis van het Kind Molenbeek/Koekelberg** slaan de handen in elkaar om jonge ouders te ondersteunen in hun vragen rond opvoeden in Corona tijden.

Tijdens deze online sessie kan je terecht met al je vragen bij de aanwezige professionals (**Magali, Laura en Bianca**). Het psychisch welzijn van ouders en jullie bezorgdheden staan centraal.

Schrijf je snel in !

Geef je mailadres door aan simonne.vandewaerde@odisee.be vóór **16 mei** en je ontvangt een link voor de interactieve online sessie. Of stuur een bericht naar 0478/58 70 41.

Gratis!

Kinderen opvoeden en goed voor jezelf zorgen, niet gemakkelijk

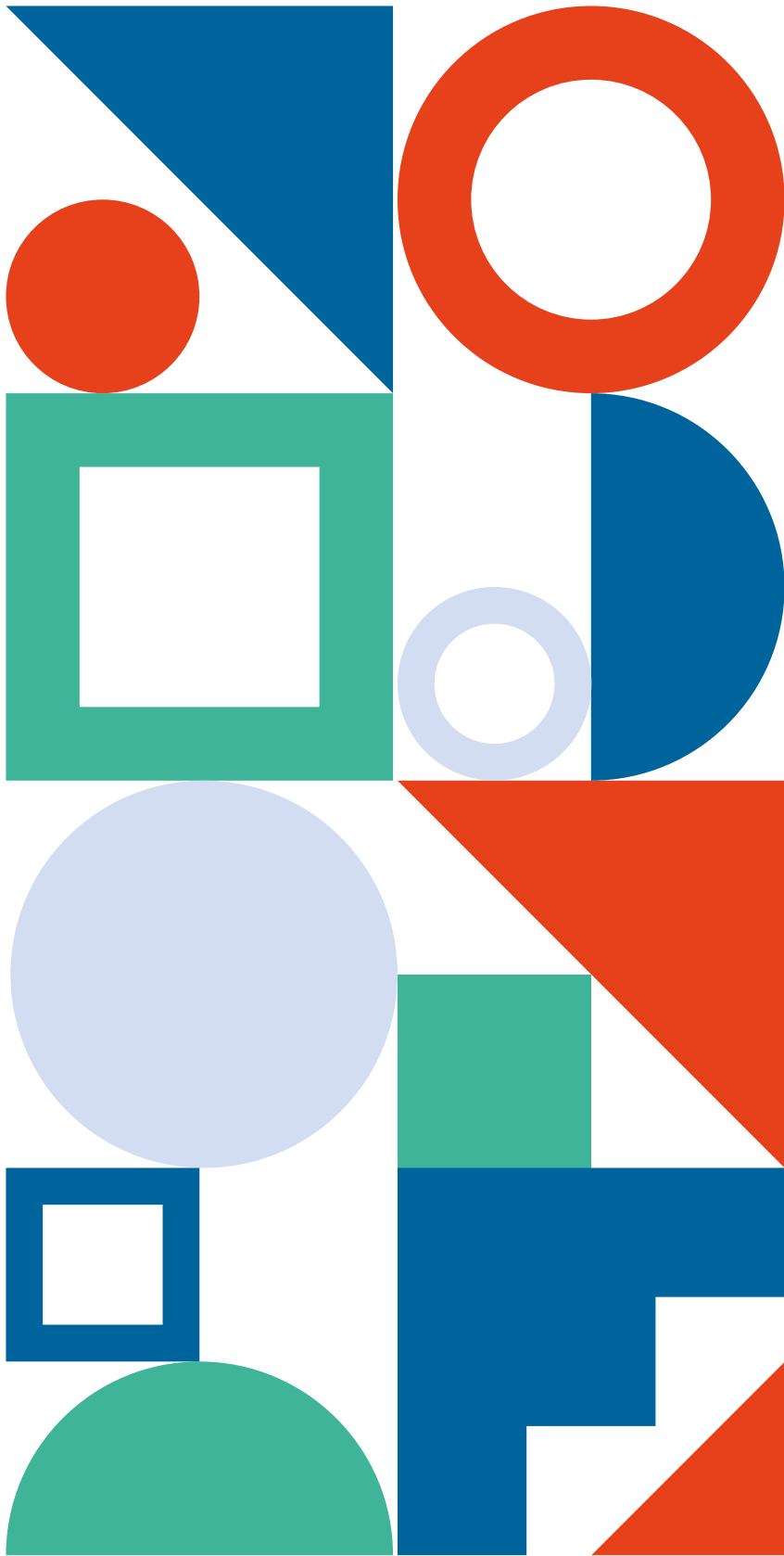
Corona maakt het leven moeilijk, voor ouders én kinderen

- **Wil je hierover praten?**
- We organiseren **twee online sessies**:
 - Sessie 1: op dinsdag 15 juni van 10-11:30 u
 - Sessie 2: op op dinsdag 15 juni van 19.30-21 u
- Basisbegrip van het Nederlands is nodig.

Dit is een gratis aanbod van **Huis van het Kind Molenbeek/Koekelberg**

Stuur voor 14 juni je keuze door :

- bezorg je mailadres aan simonne.vandewaerde@odisee.be
- of stuur een bericht naar 0478/58 70 41

Odisee
DE CO-HOGESCHOOL

Kenniscentrum Gezinswetenschappen

Huart Hamoiriaan 136, 1030 Schaarbeek

 facebook.com/gezinswetenschappen

 [@gezinswetensch](https://twitter.com/gezinswetensch)

kcgezinswetenschappen.be | odisee.be